

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

Katedra psychosociálních věd a etiky

Prostituce jako psychosociální problém

Prostitution as a psychological and social problem

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Beáta Krahulcová CSc.

Autor:

Hana Dvořáčková

Praha 2011

ANOTACE

Diplomová práce „*Prostituce jako psychosociální problém*“ pojednává o prostituci a její problematice v sociální oblasti. V teoretické části jsem se zaměřila na prostituci z historického hlediska, kde můžeme pozorovat zásadní změny v pohledu na její provozování, dále práce obsahuje vymezení základních pojmů souvisejících s tématem. Kromě toho jsem se orientovala také na problematiku spojenou s prostitucí, jak už ve formě kriminálního chování, tak ve formě dopadů na psychosociální vývoj osob věnujících se komerčnímu sexu a rovněž se zmiňuji o důvodech vzniku takového chování.

Ve výzkumné části jsem se snažila využít své teoretické poznatky sepsané v této práci a zjistit, jaký je pohled mladých lidí na problematiku komerčního sexuálního zneužívání. Vytvořila jsem anketu, díky níž se mi podařilo stanovit, jaké je podvědomí studentů Husitské teologické fakulty o uvedené problematice a jaké jsou jejich zkušenosti s danou oblastí.

V závěru své práce jsem shrnula výsledky své teoretické a výzkumné části a pokusila se navrhnout řešení.

ANNOTATION

Graduation theses „Prostitution as a psychological and social problem“ is about prostitution and related issues in a social area. In my theoretical part I concentrated to prostitution from a historical perspective where we can see a major changes in a view of its operation. Also it contains definitions of basics concepts related to the topic. In addition to this I focused to problems associated with prostitution in a form of criminal behavior also in a form of impact on psychosocial development of persons attend to commercial sex. I concentrate to reasons of inception of this behavior.

In a research part I tried to use my theoretical knowledge used in this work and find out what is the view of young people on issues of commercial sexual abusing. I created a questionnaire by which I managed to determine what is the subconsciousness of students of Hussite Theological Faculty in mentioned issue and what is their experience in this area.

In the end of my work I summarized the results of my theoretical and research part and tried to propose solutions.

Klíčová slova

Prostituce, historie, prevence, intervence, legislativa, kriminalita, psychosociální problematika, obchodování s lidmi

Keywords

Prostitution, history, prevention, intervention, legislation, delinquency, psychological and social problems, Trafficking in Human Beings

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna ve Studijním informačním systému (SIS) UK a mohla tak být používána ke studijním účelům.

V Třebíči dne 14. dubna 2011

Hana Dvořáčková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala v první řadě paní Prof. PhDr. Beátě Krahulcové, CSc. za to, že se mě ujala a stala se mojí vedoucí diplomové práce a pomohla mi svými cennými radami, zpětnou vazbou a vstřícným přístupem. Dále bych chtěla poděkovat své sestřence Dagmar, která mi usnadnila dostupnost materiálů a pracovníkům organizace Magdala – Znojmo, kteří mi též poskytli materiály ke studiu a sdělili mi mnoho svých letitých zkušeností.

Motto:

„Moc není dána člověku, aby utlačoval slabého, nýbrž aby ho podporoval a pomáhal mu.“

(Ruskin)

Obsah

Úvod.....	12
1. CHARAKTERISTIKA A FORMY PROSTITUCE.....	14
1.1 Ženská prostituce	15
1.1.1 Kategorie prostitutek.....	16
1.2 Mužská prostituce.....	17
1.3 Dětská prostituce.....	18
1.4 Klient.....	19
1.4.1 Kategorie prostitutek.....	20
2. DĚJINY PROSTITUCE	22
2.1 Období prvních civilizací.....	22
2.2 Prostituce ve Starém Zákoně.....	23
2.3 Antika.....	24
2.3.1 Řecko.....	24
2.3.2 Řím.....	25
2.4 Středověk.....	27
2.5 Novověk	28
2.6 Období moderní společnosti	29
2.7 20.století.....	30
2.8 Prostituce v Čechách od středověku až po současnost	31
2.8.1 Zkušenosti s komerčním sexem v ČR.....	32
3. DŮVODY EXISTENCE PROSTITUCE A MOTIVACE K PROSTITUČNÍMU CHOVÁNÍ.....	34
3.1 Motivace k provozování komerčního sexu	35
3.1.1 Motivace vnějším tlakem	35
3.1.2 Motivace vlastní potřebou.....	36
3.1.2.1 Sociální status ženy-prostitutky.....	37
3.1.3 Motivace racionální rozvahou	37
3.2 Pozice ženy na ekonomické trhu práce	39

4. NEDOBROVOLNÝ VSTUP DO SVĚTA PROSTITUCE – OBCHODOVÁNÍ SE ŽENAMI	40
4.1 Obchodování se ženami	40
4.1.1 <i>Proces obchodování</i>	41
4.2 Následky na psychickém zdraví	42
4.2.1 <i>Deprese</i>	42
4.2.2 <i>Úzkost</i>	42
4.2.3 <i>Averze</i>	43
4.2.4 <i>Postrumatická stresová porucha</i>	43
4.2.5 <i>Stres</i>	44
4.2.6 <i>Stockholmský syndrom</i>	43
4.3 Následky na fyzickém zdraví	44
4.3.1 <i>Poškození sexuálního a reprodukčního zdraví</i>	45
4.4 Palermský protokol	45
5. PREVENCE A INTERVENCE KOMERČNÍHO SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ ŽEN	47
5.1 Prevence	47
5.1.1 <i>Prevence prostituce</i>	47
5.2 Primární prevence	48
5.3 Sekundární prevence	49
5.4 Terciární prevence	49
5.5 Sociální problémy související s prostitucí, které by bylo potřeba legislativně uchopit dle Ministerstva vnitra	50
5.6 Sociální služby věnující se intervenci prostituujících osob	52
6. KOMERČNÍ SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ A S NÍM SPOJENÁ KRIMINALITA	54
6.1 Trestný čin kuplířství	54
6.2 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí	54
6.3 Trestný čin omezování osobní svobody a zbavení osobní svobody	55
6.4 Trestný čin obchodování s lidmi	55
6.5 Trestný čin zavlčení do ciziny	55

7. TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K PROSTITUCI	57
7.1 Sociologicko – psychologické teorie	57
7.1.1 <i>Biologizující teorie</i>	57
7.1.2 <i>Psychologizující teorie</i>	57
7.1.3 <i>Sociologické teorie</i>	58
7.2 Právní přístupy k prostituci	58
8. VÝZKUMNÁ ČÁST	59
8.1 Vymezení cílů výzkumu	59
8.2 Formulace hypotéz	60
8.3 Metody výzkumné práce	61
8.4 Charakteristika výzkumného vzorku	61
8.5 Zpracování výzkumu	61
8.4 Shrnutí výzkumu	69
Závěr	71
Seznam použité literatury a zdrojů	73
Seznam příloh	76
Přílohy	77

Úvod

Prostituce je fenoménem, jenž provází naši společnost od nepaměti. Zároveň je závažným společenským problémem, který však nelze vymítit. Ve své diplomové práci se snažím proniknout hlouběji do problematiky prostituce a aspoň částečně oblast komerčního sexuálního zneužívání představit laické veřejnosti, tzn. běžnému člověku v jiném, jasnějším světle. Téma prostituce jsem si vybrala z toho důvodu, že dle mého názoru chybí literatura, která by se okruhu prostituce věnovala komplexně.

I když je komerční sex v mnoha zemích legální, stále sebou nese spousty nelegálních aktivit (obchodování s lidmi, omezování osobní svobody aj.). Ráda bych, abychom si uvědomili, že než začneme někoho za něco odsuzovat, je potřeba se zamyslet, co se za tím vším skrývá. Než jsem se začala detailněji problematice prostituce věnovat, netušila jsem, kam až vede skutečná pravda. Nezasvěceného člověka mnohokrát ani nenapadne, co vše si oběti komerčního sexuálního zneužívání musí prožít a co je příčinou jejich počínání si v sexuálním průmyslu. Ve své práci bych ráda podala ucelený pohled na příčiny vzniku prostituujícího chování. Chtěla bych poukázat na motivy a důsledky takového jednání, abychom byli schopni si uvědomit, že ne každá žena, každý muž si práci v sexuálním průmyslu vybírá svobodně, ze své vlastní vůle. Z mého pohledu se jedná převážně o oběti a to nejen kuplířů, organizovaného zločinu, který se podílí na obchodování s lidmi (za účelem sexuálních služeb), ale také obětmi doby, obětmi prostředí ve kterém vyrůstaly a které je svedlo na cestu vydělávání si vlastním tělem.

Ve své diplomové práci se tedy snažím poukázat na historické, sociální a společenské kořeny prostituce, díky nimž můžeme hlouběji nahlédnout do oblasti poskytovatelů komerčních sexuálních služeb. V první kapitole se pokusím charakterizovat základní termíny spojené s prostitucí, v následující kapitole se věnuji historickému kontextu prostituce, díky kterému máme možnost nahlédnout na to, jak se společnost stavěla k prostituci v různých historických obdobích a v závěru kapitoly se věnuji pohledu do současnosti. V kapitole třetí a čtvrté se pokusím nastínit důvody existence prostituce, motivaci k prostitučnímu chování a též nedobrovolnému vstupu do světa prostituce, tedy problematice obchodování s lidmi. V závěru čtvrté kapitoly se zaměřuji na dopady komerčního sexuálního zneužívání, na psychické a fyzické zdraví obětí. Téma mám blížeji orientované na problematiku ženské prostituce, která je z mého pohledu stále nejrozšířenějším jevem.

Kapitolu pátou věnuji prevenci a intervenci prostitučního chování, kde představím, jak se k této problematice staví stát, neziskové organizace a společnost. V neposlední řadě považuji za nutné zmínit kriminální aspekty spojené s prostitucí. Na závěr své teoretické části představuji současné teorie definující pohled na prostituci v dnešní době. Osmou kapitolu věnuji výzkumné části, kde je proveden kvantitativní výzkum – anketa mezi studenty Husitské teologické fakulty. Zkoumanému vzorku bylo položeno několik otázek týkajících se tématu prostituce a cílem mého výzkumu je zjistit, jaké je podvědomí studentů o tématu komerčního sexuálního zneužívání.

1. CHARAKTERISTIKA A FORMY PROSTITUCE

Chceme-li charakterizovat prostituci jako lidskou činnost, musíme si nejprve vysvětlit pojem prostituce. Výraz prostituce pochází z latinského slovesa *prostituere*, což znamená nabízet se, veřejně vystavovat. Dle Urbana a Dubského (2008): „je jedním z nejstarších sociálních jevů porušujících normy sexuálního chování.“ (URBAN, DUBSKÝ, Plzeň, 2008 s.130) Existuje spousta definic prostituce, ale žádná z nich není vyčerpávající. Dle mého názoru, nejuvěstnější definicí je, že se jedná o „specifický druh podnikání (obchodu), jehož prostředkem je poskytování sexuálních služeb za úplatu. Jedná se o jakýkoliv způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Nemusí jít pouze o klasickou soulož, čili koitus, ale o dotýkání se těla jakékoliv části těla jiného, sebeukájení, pokud jsou prováděny za úplatu. Úplata nemusí mít pouze finanční podobu, ale může mít i jinou formu, např. získání určité výhody, poskytnutí protislužby, protekce.“ (URBAN, DUBSKÝ, Plzeň, 2008, s. 131) Z uvedeného tedy vyplývá, že základním pojmovým znakem je zde jakási úplata, ať již peněžitá, hmotná nebo v podobě určité výhody. Kdyby zde úplata nebyla, nejednalo by se o prostituci. Také kdyby zde nebyl přímý kontakt s jinou osobou, nejednalo by se o prostituci. I když nad tímto by se dalo polemizovat. V dnešní době se často mluví také o virtuální prostituci, která zahrnuje sex po internetu nebo přes telefonickou linku. Této formě výdělku se věnují i partnerské páry. Mým názorem je, že naše společnost tuto formu prostituce nijak nezavrhuje a často ji ani s prostitucí, u níž dochází k přímému kontaktu, nespojuje. Dalším znakem je chování prostitutky respektive prostituta, které má pro klienta sexuální význam a směřuje k uspokojení jeho potřeb. Nemusí jít pouze o poskytování sexuálních služeb opačnému pohlaví, ale i o poskytování těchto služeb pohlaví stejnému. Existuje tedy prostituce heterosexuální, homosexuální, ale i méně častá prostituce transsexuální. A jako čtvrtý znak lze uvést, že vztah mezi klientem a prostitutkou má podobu neutrálního citového vztahu.

I když má člověk eticky zakódovaný monogamní svazek, často tíhne k promiskuitě a vyhledávání neosobního pohlavního styku. Ve společnosti stále převládá názor, že existuje vyšší sexuální aktivita mužů a pasivní povolnost žen, což se stalo obchodním artiklem, kterým prostituce bezesporu je. Většinu prostituujících osob tvoří právě ženy a většinu klientely naopak muži. Ženám přináší rychlý a snadný výdělek a pro muže je jakousi oázou svobody, kde mohou bez trvalých závazků uspokojovat své sexuální potřeby. (CHMELÍK, J., a kolektiv, Praha, 2003, s. 55) Je však nutné si uvědomit, že takový obchod může mít i spousta negativních důsledků, jako je například rozvrat doposud fungujícího manželství a rodinných

vztahů, ohrožování veřejné morálky, ale i přenos pohlavních nemocí, z nichž nejzávažnější je v současnosti HIV/AIDS. Navíc prostitutky často končí na okraji společnosti jako bytosti psychicky a fyzicky zcela na dně.

Prostituce je závažným společenským problémem a patří do oblasti sociální patologie. Sociální patologie je označení všech společensky nežádoucích jevů a stanovení toho, co je patologické, závisí na tom, co daná společnost považuje za normální. (URBAN, DUBSKÝ, Plzeň, 2008, s. 53) Prostituce je považována za druh deviantního chování, se kterým může souviset i řada trestných činů, kterým se budu věnovat v pozdějších kapitolách.

Z historického hlediska se prostituce projevovala v podstatě ve třech základních podobách. Jako **pohostinská prostituce**, která měla základ zřejmě v náboženské víře. **Náboženská prostituce**, která vedla k tomu, že se prostitutivní chování stalo náboženským obřadem a třetí formou byla **živnostenská prostituce** - nejdříve provozována v chrámech vybranými chrámovými kněžkami a později ve formě pouliční či prostituce v nevěstincích v jakékoliv podobě.

V současné době lze orientačně vymezit tři základní formy prostituce podle toho, kým jsou sexuální služby poskytovány. Rozlišujeme prostituci **ženskou, mužskou a dětskou**. Vnitřní dělení těchto skupin je dále provedeno podle místa, kde je tato činnost provozována.

1.1 Ženská prostituce

Ženy představují pravděpodobně nejpočetnější skupinu prostituujících se osob. Existují nějaké vrozené dispozice nebo povahové rysy pro to, aby se žena stala prostitutkou?

Odborné studie postupně dokázaly, že neexistují žádné fyzické ani povahové znaky, které by charakterizovaly prostitutku. K provozování prostituce je nepochybně potřeba určitých psychických předpokladů, ty ale nejsou nutně vrozené. Nízký stupeň sebeúcty, málo bohatý hodnotový žebříček, morální lhostejnost a netečnost k vlastní identitě jsou vlastnosti spíše získané. (CHMELÍK, J. a kolektiv, Praha, 2003, s. 63) Proto je třeba odporovat všem teoriím, které tvrdí, že jako prostitutka se žena rodí. Na druhou stranu nelze popřít, že se mezi prostitutkami jistě najdou ženy chápavé k utrpení druhých, citlivé, velkorysé, solidní. (LENDEROVÁ, M., Praha, 2002, s. 152)

Prostitutka je sama iniciativní – nečeká na to, až se k ní muž přiblíží a svede ji. Dokáže muži lichotit a vyzývá ho, aby ji následoval. Dělá všechno, co vlastně žena normálně nedělá. Prostitutka na sobě zesiluje všechny atributy, které muži pokládají za typicky ženské. Ženskost má pro muže hodně vysoký význam a muž se po značném působení ženskosti stává mužnějším. Díky tomu, že je prostitutka dekorativní, frivolní a chlípná, představuje pro muže prostředek, jak se zbavit společensky vnucené serióznosti. Prostitutka dává muži to, co chce, nic po něm nežadá, muž může zůstat naprosto pasivní, stačí, když jen vysloví přání a hned nato se mu splní. Muž zpravidla nechce vědět, že prostitutka svůj zájem jen předstírá, nechce vědět, že svou hru neprožívá, že jí vlastně jde jen o peníze. Prostitutka se profesionálně naučila vžít se do mužských sexuálních fantazií a ty potom akceptuje a naplňuje. (GÖDTEL, R., Praha, 1994, s. 50) Nejedná se z její strany ani o touhu, ani o uspokojení.

Zkušená prostitutka zná muže a jejich problémy lépe než ostatní. Umění schopné prostitutky pak spočívá v tom, že v zákazníkovi vzbudí pocit, že mu kromě pouhé sexuality za peníze poskytuje i sympatie a osobní náklonnost. Tato prostitutka zná svoji hodnotu jako žena, od které si zákazník, především pak „stálý zákazník“, slibuje přátelské zacházení. Není to tedy pouhá sexualita, se kterou se zde obchoduje, ale přesto jsou to peníze, kterými prostitutka symbolicky vyjadřuje odstup od zákazníka. Neprodává sebe, chce si zachovat důstojnost a dává to zákazníkovi patřičně na vědomí. K její práci patří nechat si od zákazníka zaplatit, protože ví, že ji potřebuje. (GÖDTEL, R., Praha, 1994, s. 50)

1.1.1 Kategorie prostitutek (ŽÁKOVÁ, M., 2010)

✓ **Luxusní prostitutky** - jsou okrajovou, téměř nepostižitelnou skupinou s vlastní, početně omezenou klientelou. Jedná se o ženy „na úrovni“, a to nejen vzhledem, ale i vzděláním a jazykovou vybaveností, které jsou schopné své klienty v případě potřeby i reprezentovat. Jejich věk se pohybuje převážně mezi 20 a 30 lety, ale i více. Příjmy těchto žen jsou vysoké a prostředí, v němž se pohybují luxusní.

✓ **Hotelové prostitutky** - své služby poskytují po telefonické dohodě buď na hotelových pokojích, nebo v bytech. Ve většině případů mají úzkou vazbu na hotelový personál a na jejich činnosti bývají komerčně zainteresováni taxikáři. Podle úrovně podniků kde pracují, ovládají alespoň jeden cizí jazyk a mají dobré vystupování. Své služby inzerují i v zahraničním tisku. K této skupině můžeme přiřadit rovněž dívky ze zábavných podniků a

diskoték, které si prostitucí příležitostně přivydělávají. Věk této skupiny prostitutek se pohybuje od 20 let výše.

✓ **Bytové prostitutky** - se v posledních letech velmi rozšířily. Provozují svoji prostituci ve vlastních bytech, často za spoluúčasti svých manželů či druhů. Škála jimi poskytovaných služeb je široká (od běžných až po perverzní praktiky), stejně jako klientela (od sousedů a stálých zákazníků, přes klientelu získanou prostřednictvím inzerátů). Přehled o bytové prostituci neexistuje, lze ale předpokládat, že v souvislosti s ní existuje celá řada kriminálních, zdravotních i sociálních rizik, včetně ohrožování mravní výchovy mládeže.

✓ **Erosenky** – jsou prostituující osoby působící v různých erotických podnicích, masážních salónech a „sex barech“. Jejich věk se pohybuje od 20 do 30 let. U těchto prostitutek je kladen velký důraz na příjemný zevnějšek, osobní hygienu, dobré způsoby chování. Často mezi nimi najdeme absolventky či studentky středních i vysokých škol, jež mají dobrou znalost cizího jazyka, který je v této kategorii podmínkou. Také v těchto zařízeních se rozšiřují specifické formy nezákonné činnosti. Zákazníci bývají často tajně fotografováni nebo natáčeni na video a posléze vydírání jak finančně, tak formou korupce (výhody, úsluhy, zajištění utajovaných dat apod.).

✓ **Pouliční a silniční prostitutky** - jsou vůbec nejproblémovější vrstvou prostituujících se osob. Jedná se o mladistvé (výjimečně i osoby mladší 15 let) a mladé ženy, které jsou většinou nevzdělané, mentálně zaostalé nebo sociálně nevypělé. Lze mezi nimi nalézt osoby pohřešované, celostátně hledané, osoby na útěku z výchovných ústavů či od rodin, kriminálně závadové nebo i nezákonně se zdržující na území ČR. Pouliční a silniční prostituci provozují z občanek ČR nejčastěji Romky. Z jiných zemí se převážně jedná o Slovenky, Ukrajinky, Rusky, Bulharky a Rumunky. Zejména silniční prostitutky bývají více než ostatní skupiny prostitutek zdrojem a objektem mnoha rizik. Ve zvýšené míře se podílejí nebo jsou oběťmi majetkové a násilné trestné činnosti, včetně obchodování se ženami.

1.2 Mužská prostituce

U této skupiny prostituujících se osob lze použít stejné členění jako u prostituujících se žen, přičemž na prvním místě by měla být zmíněna stále se zvětšující skupina homosexuálních prostitutů. Homosexuální prostituci provozují převážně chlapci nebo mladí muži, kteří nejsou homosexuálně orientovaní, z čistě komerčních důvodů. Většina pochází ze

sociálně slabého prostředí, z nefunkčních rodin nebo z náhradní rodinné péče. Jiní jsou na útěku z výchovných zařízení nebo byli po dovršení zletilosti propuštěni z ústavní péče či z vazby. Počet prostitutů roste a současně prudce klesá jejich věk. Uplatňují se i jako herci v pornografických filmech s homosexuální tematikou. V posledních letech stále častěji provozují silniční a pouliční prostituci. Homosexuální prostituce je provozována zejména ve veřejných prostorách a v některých gay klubech. Koncentruje se do velkých měst, především pak do Prahy. (ŽÁKOVÁ, M., 2010)

Gigolové jsou početně mnohem méně zastoupenou skupinou prostitutů. Jedná se o muže, kteří nabízejí své služby za úplatu ženám, nejčastěji prostřednictvím inzerce v novinách a časopisech s erotickou tematikou.

Za zvláštní a ojedinělou formu prostituce je možno považovat transsexuální prostituci.

1.3 Dětská prostituce

Vedle dospělých prostitutek pracuje v tomto oboru velké procento dětí¹ a mladistvých. (MITLÖHNER, M., Praha, 1990, s. 88) Dětská prostituce je jednou z forem komerčního sexuálního zneužívání dětí. Tím se rozumí v souladu s mezinárodně platnou definicí přijatou na tzv. Stockholmském kongresu v roce 1996 následující jednání: „*Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely*“. Dětská prostituce je Vaníčkovou (2007) považována za nejnebezpečnější druh prostituce a je hrubým porušením Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodních dohod chránících děti a mládež. Další mezinárodní smlouvou obsahující ustanovení o dětské prostituci je Úmluva o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, ve které je prostituce interpretována jako práce. (vyhláška č.90/2002 Sb.) I když v právním řádu České republiky neexistuje speciální ustanovení, které by řešilo dětskou prostituci, je považována za trestný čin, neboť osoby mladší 18 let jsou chráněny jednotlivými ustanoveními trestního zákona. (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2007, s. 60-61)

V České republice se dětská prostituce soustřeďuje do velkých měst jako je Praha nebo Brno, ale i do příhraničních oblastí s Rakouskem a Německem. V případě dětské prostituce jde spíše o zneužívání dětí k činnostem, ze kterých budou profitovat dospělí, než o samotnou

---

¹ Dítětem se rozumí dle trestného zákona č. 40/2009 Sb. osoba mladší osmnácti let

volbu dítěte provozovat prostituci. Děti jsou k prostituci nabízeny dalšími osobami, kuplíři, kteří jsou si dobře vědomi, že se dopouštějí společensky velmi nebezpečné trestné činnosti. Dětská prostituce je provázána sexuálním, tělesným i psychickým násilím páchaných na dětech. Nejvíce jsou děti zneužívány v pornografickém průmyslu, při natáčení pornografických nahrávek.

V poslední době se ovšem rozšiřuje i dobrovolnost ze strany dětí k prostitučnímu chování, což je zapříčiněno jednak špatným rodinným zázemím, touhou po vyřešení obtížné ekonomické situace snadným výdělkem, ale také deficitem vzdělání a zájmových, odpočinkových a sportovních aktivit.

1.4 Klient

Pro prostituci, tak jako pro jakýkoliv jiný byznys, je typický vztah nabídky a poptávky. Lze tvrdit, že bez poptávky, tedy bez klientů, by prostituce neexistovala. Kdo jsou tedy klienti prostitutek? Změnili se nějak v průběhu dějin?

Pohled do historie ukazuje, že hlavními klienty prostitutek ve středověku byli převážně studenti, muži, kteří se nemohli oženit, protože ještě nedosáhli existenčního zajištění, což byli učni a tovaryši, dále se jednalo o vaganty a duchovní, rovněž také o ženaté muže, kteří chtěli oživit vztah mezi mužem a ženou, který byl v té době standardem. Nejčastěji však společnost prostitutek vyhledávali vojáci. Potřeba žen ve středověké armádě byla opravdu vysoká. Prostitutky obyčejně patřily k družině. (*LENDEROVÁ, M., Praha, 2002, s. 7*)

Zákazník je pro prostitutku coby sexuální partner nezajímavý, snaží se vytvořit si k němu odstup. Nechce být chápána jako „kus masa“ na prodej. Definuje se proto jako někdo, kdo prodává sexualitu, ale také jako duševní utěšitelka, protože nemálo zákazníků (především stálých) hledá přátelskou útěchu, za kterou také rádi zaplatí. Zákazník není v žádném případě chápán jako objekt vášně (pro prostitutku není důležité, co zákazník při sexu dělá, ale hlavní pro ni je, že má peníze). Dostane od něj peníze a tím se ze sexuálního aktu stává obchod. „Soukromí“ a „obchod“ je u prostitutek oddělen. Prostitutka se od zákazníka vnitřně distancuje. (*GILTER, R., Brno, 2001, s. 108-116*) Mnohdy také dochází k tomu, že zákazníci mohou odmítnout prostitutce zaplatit a tvrdit, že jejich požadavky nebyly splněny (a kdo by také mohl popírat jejich subjektivní hodnocení). Pro prostitutku, která si chce zachovat svoji čest, je typická demonstrace odstupů od zákazníka. Odstup k zákazníkovi je symbolicky

vyjádřen tím, že se nenechá líbat na rty. Prostitutka nepřipouští, aby na ni bylo nazíráno jako na pouhé zboží a ani na sebe samu nepohlíží jako na předmět, který je na prodej. (GILTER, R., Brno, 2001, s. 116)

1.4.1 Kategorie klientů

✓ **Stálí a náhodní klienti** – stálí klienti vyhledávají služby sexuální pracovnice pravidelně. Mezi tyto klienty patří zejména muži se specifickými sexuálními nároky, které raději realizují s profesionálkou. Ostatní stálí klienti mohou být na první pohled „normální“, ale většinou ještě nedosáhli sexuální citové zralosti, potřebné pro trvalý monogamní svazek. Tito klienti jsou oblíbeni, je jim důvěřováno a je jim poskytována sleva. Náhodní klienti, kteří přijíždějí do prostoru poskytování sexuálních služeb jen občas, užívají prostituce jako dočasného řešení. K vyhledávání kontaktu je přivádí služební cesta, rozvod a dočasná absence stálé partnerky. Pohlavní styk s prostitutkou je pro ně „východiskem z nouze“, proto se s touto skutečností tají a pravidelně dávají přednost sexu realizovanému v rámci trvalejšího svazku. (LENDEROVÁ, M., Praha, 2002, s. 162)

✓ **Klienti na víkend nebo na celou noc** – Tito klienti vnímají prostituující ženy jako společnice. Sexuální služba pro ně není to hlavní, spíše jde o společně strávený víkend nebo noc. Většinou patří ke stálým klientům, takže mezi nimi a prostituující ženou je vytvořen vztah. S tímto typem klientů se ženy cítí v bezpečí, protože jsou galantní a jsou ochotni pomoci. (MATOUŠEK, P., Praha, 2004, s. 74)

✓ **Řidiči dálkových kamionů** – jsou velkou skupinou mužů, kteří jsou dočasně odloučení od svých partnerek a zároveň mají dostatek finančních prostředků si sexuální služby zakoupit. Většinou jsou ženatí či mají stálé partnerky, ale přesto jim to na sexuální apetenci neubírá, spíše naopak. Jsou mladí a zaneprázdnění. V průměru dvacet dnů v měsíci stráví řidiči kamionů na cestách, někdy dokonce i plných jednatřicet dní. Běžnou zábavou řidičů kamionů bývá vzájemné hecování ve smyslu „copak asi dělá tvá stará, když jsi pryč“, „s kým tě asi podvádí?“ atd., takže pokud se na trase vyskytne příležitost to ženě tak říkajíc oplatit, jen málokterý řidič odolá.

✓ **„Hodní strýčkové“** – tento typ klientů si jezdí kupovat rozhovor. Nedělají to přímo, spíše zprostředkovaně, kupují si sexuální službu, kterou nevyužijí. Někteří obdarovávají dívky nad rámec sjednané služby, přinášejí různé dary, od prstenů po oblečení.

V mnoha případech tento dar podmiňují odchodem dívky z prostoru poskytování sexuálních služeb. (MATOUŠEK, P., Praha, 2004, s. 74)

✓ **Ženatí muži** – tito klienti hledají v úplném pohlavním styku dočasný únik z nešťastného manželství, z jednotvárné manželské sexuality, případně únik od stárnoucí a zanedbané manželky. Po vyhledání prostitutky neztrácejí zbytečně čas, odpadá zde rituál dvoření a namlouvání, z rychlého fyzického kontaktu neplynou žádné závazky, protože klienti se citově neangažují. (LENDEROVÁ, M., Praha, 2002, s. 168)

✓ **„Cizinci“** – v této kategorii klientů se dostáváme k národnosti, která v prostituci hraje stále významnější roli. Největší část těchto klientů tvoří Slováci, Němci, Rakušané, Italové, Britové, Irové, Rusové, Asiaté, malé procento tvoří také Američané. Někteří z těchto klientů přijíždějí do České republiky jen proto, aby se zde mohli setkat se sexuálními pracovníci, a někteří sem přijíždějí za jiným účelem např. na pracovní cestu apod., ale i při této příležitosti někdy dojde k vyhledání sexuálních služeb.

2. DĚJINY PROSTITUCE

S komerčním sexuálním zneužíváním se setkáváme již celá staletí. Prostitutka je tradičně pojmána jako symbol něčeho špatného, špinavého, symbol hříchu. V jednotlivých epochách dějin lidské společnosti se přístup a pohled na prostituci měnil. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 55) Byl ovlivněn jak rozvojem lidského myšlení, tak náboženskou situací v té dané době. V některých společnostech je prostituce chápána jako záruka či prostředek k upevnění morálky a manželství, v jiných je to právě naopak.

2.1 Období prvních civilizací

První psané zmínky o prostituci a prostitutkách se objevují v mezopotamském eposu o Gilgamešovi starém 4 tisíce let, kde je za první prostitutku označena *kněžka*.

Teorie o tom, že prostituce je „nejstarší“ řemeslo světa, je pouhé úsloví vzniklé z nepřesné definice prostituce promiskuity, nerespektující uspořádání rodiny a společnosti. Ve staré kolébce lidstva panoval u Babyloňanů zákon, který říkal, že každá domorodá žena se musí jednou za život odebrat do Venušina chrámu a tam se oddat cizinci. Žena, která sem jednou přišla, nesměla odejít dříve, dokud jí některý cizinec nevložit do dlaně nebo nevhodil do klína peníze a pak s ní neobcovoval. Musela být po vůli prvnímu muži, který ji obdaroval. Ve chvíli, kdy se vrátila domů, se již nikdy nesměla nechat nikým svést. Tuto prostituci můžeme označit za *prostituci posvátnou*. Kromě Babylonu byla rozšířena i na Kypru, v antickém Řecku, v Asii, v Africe a v Persii. Jednalo se především o uctívání kultu Venuše a Adónise. V určitých formách přetrvávají oslavy obou těchto kultů a symbolů i v některých asijských zemích (např. v Japonsku).

Mimo posvátnou prostituci existovala tzv. *prostituce pohostinná*, která byla součástí pohostinnosti k bližnímu a byla známá u všech národů staré civilizace. Měla takový význam, že kdokoliv (počínaje žebrákem, lovcem, hostem) kdo překročil práh domu či stanu, stal se roven pánu-členu rodiny, a měl tak právo na všechny projevy pohostinnosti. Jednou z forem pohostinnosti bylo, že muž ochotně přenechal hostu svoji postel i ženu. V té době Féničané obětovali pohostinnosti oběť nejvyšší, panenství své dcery. Tento potupný stav pohostinné prostituce trval až do 4. století n. l. (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2005, s. 12-13)

2.2 Prostituce ve Starém zákoně

První zmínku o prodeji sexuálních služeb nacházíme ve Starém zákoně v příběhu o Judovi a Tamar. Děj je pravděpodobně z 12. století před Kristem, odehrává se v zemi Kanaánské, kde byl prodej a koupě sexu běžně rozšířený. Svědčí o tom nejen kniha Genesis, ale také jiné prameny z té doby.

Ve Starém zákoně se prostituce považovala za přijatelnou pouze, pokud se jednalo o návštěvu cizí dívky, jejíž rodinu nikdo neznal. Bylo to z toho důvodu, aby dívka neuvedla svojí rodinu do hanby. Prostituce se tedy odehrávala daleko od otcova domu. Ženy, které se nejčastěji prodávaly, byly vdovy, sirotky, propuštěné otrokyně, mladé dívky na útěku. Prostitující dívky dávaly často svůj výdělek do chrámu v místě, kde právě pobývaly. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, s. 36)

O prostitujících dívkách najdeme ve Starém zákoně mnoho příběhů. Zpočátku byla prostituce tolerována, ale později její tolerance skončila. Byly sepsány zákony, které jednoznačně zakazovaly sexuální zneužívání žen, žádné okolnosti nedovolovaly otci, aby své dceři povolil prostituci ve chrámu.

V Tóře nacházíme dva výrazy, které nesou význam prostitutka/prostitut. Jedná se o slova **kedešah** a **zonah**. Slovo **kedešah** je překládáno jako „chrámová prostitutka“, není však příliš užíváno. Žena, která byla tímto výrazem označována, patřila do náboženského kultu bohyně Ašery a boha Baala. Onačení **zonah** se objevuje v mnoha souvislostech, od označení profesionální pracovnice v oblasti sexu po bezbožnici. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, s. 40)

V období vlády krále Šalamouna začaly vzkvétat živnosti a obchod. Jinak tomu nebylo ani u prostituce. Král Šalamoun je proslavený svými moudrými příslovími a mnohé z nich se týkají též dívek prodávajících své tělo.

„Kdo miluje moudrost, působí radost svému otci, ale kdo se přátelí s nevěstkami, mrhá majetek“ (Přísloví 2, 29)

„Moudrost tě ochrání před cizí ženou, před cizinkou, která se líká svými řečmi, která opustí druhá svého mládí a na smlouvu svého Boha zapomíná.“ (Přísloví 2, 16)

Přísloví varují před prostitucí, považují ji za něco špatného, za něco, co zakazuje

zákon. Pravděpodobně to také svědčí o tom, že prostituce byla v období Šalamounově velmi rozšířená.

V době prorocké jsou nevěstky popisovány pouze svými špatnými vlastnostmi. Proroci se proti nim bouří. Charakterizují je jako nestoudné, arogantní, vzpurné, vyzývavé a svůdné. Starý zákon jejich chování zobrazuje jako chování řízené osudem, je logické, je způsobeno špatnou výchovou otců, kteří na své dcery nedávali dostatečný pozor a nechali je jít špatnou cestou. Ženské tělo je podle Starého zákona podstata ženy, která způsobuje, že je hřích přítomen. V Šalamounových příslovích je prostitutka vždy příčinou toho, že muž nad sebou ztrácí kontrolu, na špatnou cestu muže svede většinou žena. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, str. 45)

V 6. století po pádu Jeruzalémského chrámu vzkvétala prostituce více, než si Židé představovali. Ve městech vznikaly komerční veřejné domy. I po vzniku nového chrámu prostituce fungovala jako dříve, přestože proroci nadále trestali světské prodávání sexu, nepomohlo to a prostituce fungovala dál. Do Palestiny se šířil vliv Západu a prostituce začala podléhat vzoru sexuálního průmyslu Západních zemí.

2.3 Antika

2.3.1 Řecko

Dějiny komerčního sexu jsou v řecké historii velmi pestré. Muži z období klasického Řecka považovali pouze tzv. *hétery* - luxusní prostitutky za jediné plnohodnotné ženy. Řecké ženy – manželky byly vystaveny nudnému a poslušnému domácímu životu. V Řecku existovala demokracie, vzdělané a učené prostitutky zde byly k dispozici nejmočnějším mužům společnosti. Existovaly však i *veřejné domy*, které byly přístupné také sociálně slabším mužům.

Hétery byly ženy, které dosáhly literárního vzdělání, pečovaly o svá těla, byly to učené elegantní a sexuálně nezávislé ženy, které porozuměly mužům nejlépe ze všech žen té doby.

Za otce moderního sexuálního průmyslu je považován státník **Solón**. Provedl reformy týkající se sexuální oblasti. Prostituce byla dokonale organizovaná, pod kontrolou státu. Solón nechal vystavět komplex budov, kterým se později říkalo *porneia*². Nakoupil otrokyně, dívky

---

² Porneia = název se překládá jako dům, do kterého jde člověk nahý

a ženy, kterými domy naplnil. A dokonce zde působil vyškolený personál (RINGDAL, N., J., Brno 2000, s. 60).

Prostituce se stala oblíbenou nejvíce v přístavních městech, která byla hlavními středisky obchodu a námořnictva. Také většina filozofů, dramatiků, politiků a stavitelů ráda využívala služeb *héter*.

Přístup v jednotlivých městech ke komerčnímu sexu byl různý. V Aténách a Korintu byla prostituce mnohem více rozšířená než třeba ve Spartě. Zde měly ženy svobodnější postavení, věnovaly se sportu a nosily zbraně.

Řekové řadili prostitutky do 3 kategorií - na *deiktridy*, pak následovaly *auletridy* a *hétery*. *Diektridy* byly také nazývány výstavní dívky. Takové označení získaly, protože se vystavovaly v oknech nebo ve dveřích. Byly to dívky v otroctví, nikdo s nimi neměl soucit, spíše se jim lidé vysmívali. *Auletridy* už na tom byly o něco lépe. Jednalo se o zpěvačky, tanečnice, které se objevovaly na veřejnosti a byly oblíbené pro své umělecké nadání. Často byly také nazývány „*sluneční paprsky*“ nebo „*květinčky*“. Do poslední kategorie prostitutek patří již zmíněné *hétery*, jinak označovány jako „společnice“. Byly označovány za elitu mezi prostitutkami, dokonce někdy až za elitu mezi ženami. Jejich počet byl mnohem menší než *deiktridit* a *auletrid* a cena za jejich služby byla velmi vysoká. Obstarávaly zábavu, flirt a duchaplný rozhovor. Měly mnohem více svobody než kterákoliv jiná žena. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, s. 62-63)

Informace, které čerpáme o prostituci z období klasického Řecka, jsou nám dochovány díky archeologickým nálezům. Existuje mnoho rozsáhlých písemných zdrojů, lidové příběhy, daňové listiny, právní spisy a literatura. Dějiny prostituce jsou díky Řekům staré již 2,000 let.

2.3.2 Řím

*„Kdo požaduje po mladém muži, aby neměl vztah s prostitutkou, nejenže je zatvrzelý a nechápe svobodu naší doby, ale nezná ani zvyky a způsoby našich předků...Prostituce byla vždy zákonným privilegiem“.*³

Tímto způsobem se o prostituci zmiňoval Cicero ve svých projevech, to svědčí tedy o tom, že ani v římské společnosti nebyla prostituce něčím špatným, naopak Římané se k ní stavěli jako ke starému řemeslu, které existovalo a bude existovat nadále.

---

³ Cicerova řeč proti Caeliovi

Římané brali sex jako zdravou samozřejmost. Sex mohl mít člověk s každým, kdo ho přitahoval a kdo byl svolný, láska byl cit vyhrazený pro vlast, rodinu a někdy, po dlouhých letech spokojeného soužití, i pro manželského partnera. Zamilovanost naopak považovali za nevíтанé poblouznění, protože si cenili sebekázně a snažili se o ovládnutí emocí. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, s. 86)

Prostitutky měly svou patronku nejen v opatrovnici Romula Rema, ale i ve významných bohyních (Venuše, Adónis, Flóra).

Římský nevěstinec, „*lupanar*“, znamená v překladu „*roklinu vlčic*“ - vlčicemi se nazývaly prostitutky, které zákazníci hlasitě lákaly do svých komůrek. Tyto nevěstince se nacházely před městskými hradbami nebo těsně za nimi. Kněžky lásky bývaly k dispozici rovněž v lázních a divadlech, dokonce i na hřbitovech. „*Pekařky*“ se říkalo těm, které rozdávaly jakési firemní vizitky – pečivo ve tvaru pohlavních orgánů. „*Fellatrix*“ se specializovaly na felaci, ovšem tento druh uspokojení si římscí muži raději dopřávali od prostituujících se mladíků. Prý to uměli lépe než ženy. Umělecká jména prostituujících byla v Římě velmi oblíbená.

Ve 3. století n. l. se císař **Konstantin**, první z křesťanských panovníků, stal také prvním zákonodárcem v dějinách. Vytvořil právní zabezpečení pro osamělé prostitutky a prostitutky, kteří byli vlastníky domů. Další císař **Justicián** provedl taktéž změny v zákonodárství a to díky své ženě **Theodore**, ta se stala první reformátorkou prostituce v dějinách. Nejspíše díky tomu, že sama v mládí pracovala jako prostitutka. Jako císařovna se začala starat o chudé malé dívky a přispěla k zákazu zaměstnávání nezletilých dětí v nevěstincích a zlepšení života všech žen ve Východní říši. Všem ženám včetně otrokyň se tak dostalo zákonné ochrany před komerčním násilím. (RINGDAL, N., J., Brno, 2000, s. 100)

2.4 Středověk

Společnost se ve středověku dostávala do konfliktu sama se sebou, lidová literatura zlehčovala hodnoty, které byly v kostelech uctívány. Milostné romány ze 14. a 15. století nikdy nekončily svatbou, ale šťastným shledáním milenců v loži. Na pozdní středověk bylo pohlíženo jako na dobu „bez morálky“. Prostituce byla rozšířená, existovaly veřejné domy, kterým se ve *Francii* říkalo *borde*, v *Itálii* *bordello* a daly vzniknout všeobecnému označení veřejného domu – *bordel*. Středověk, přející prostituci, vytváří opět několik kategorií

prostitek: *metresa* je označení pro prostitutku poskytující služby na nadstandardní úrovni, v dnešním překladu *metresa* znamená družka. Mnoho žen žilo v trvalých svazcích, aniž by se vdaly. Jako *smilnice* jsou označovány ženy, které mají svého zaopatřovatele a jako prostitutky pracující v „bordelech“. Zajímavostí je, že ve 13. století byl na severu Itálie a v Anglii zřízen veřejný dozor kontrolující prostituci, byla také zkoumána „kvalita“ poskytovaných služeb. (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2005, s. 16-17)

Středověk pod vlivem křesťanství vyzýval k cudnosti, odříkání a pohlavní zdrženlivosti. Ženy, které se vzpíraly církevní či státní kontrole, byly obviňovány z čarodějnictví a přísně souzeny. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 57) Přesto se však církve postupně musela s existencí prostituce smířit. Jistým paradoxem je, že církvi z prostituce plynuly nemalé příjmy, a to především z pronájmu domů. Navíc v období pozdního středověku byly velmi častými návštěvníky nevěstinců právě kněží a mniši, kteří si vydržovali vlastní konkubíny. Dokonce i papežský dům byl tajnými chodbami spojen s nevěstinci.

Počátkem období vrcholného středověku se rozhodli měšťtí hodnostáři zřídit pro vojáky, cestující a zámožné měšťany tzv. *zábavní domy*. Ženy si v těchto domech přišly na mnoho výhod – město nad nimi drželo ochrannou ruku, nesmělo se jim ubližovat a okrádat je o mzdu. Byly chráněny před konkurencí domů vzniklých bez povolení. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 57) Dá se říci, že prostituce dostala svá cechovní pravidla.

V 15. století zachvátila Evropu epidemie *syfilis*. Šířila se velkou rychlostí. Tato nemoc se projevuje většinou do dvou až deseti týdnů ve formě *vředů na pohlavních orgánech* nebo *jiných místech* na těle. Nemoc má *3 stádia* a v posledním stádiu docházelo dokonce k úmrtí nakaženého. *Syfilitida* znamenala úbytek zákazníků ve veřejných domech. Onemocnění ovlivnilo pohled na prostituci, ta byla označena za výsledek *nemorálního chování společnosti*. Většina veřejných sexuálních institucí byla uzavřena a prostituce byla zdiskreditována. Ve snaze zabránit šíření epidemie syfilitidy, byly prostitutky vyháněny z měst, trestány, popřípadě koncentrovány do určených lokalit, kde byly pod dozorem lékařů. V některých nemocnicích nechtěli nakažené ani ošetřovat. Po diskreditaci prostituce se mnoho prostitek pokusilo své řemeslo opustit. Nezaručovalo jim již žádné výhody, žádnou příjemnou budoucnost. Prostitutky, které chtěly řemeslo opustit, dostaly možnost žít v kláštřích nebo tzv. „*Magdalénských domovech*“. Dívky zde byly vychovávány k tradičním ženským

rolím matek a manželek. Vykonávaly zde různé manuální práce, šily, pekly, tkaly a za to dostávaly menší mzdu. (RINGDAL, N. J., Brno, 2000, s. 171-178)

2.5 Novověk

Novověkou prostituci je zapotřebí rozdělit, neboť její vnímání ve společnosti se výrazně lišilo. Období *renesance* lze připodobnit k antice, následně se společnost vrací k represivnímu přístupu, který s rozvojem moderní společnosti ustupuje do pozadí a následuje opětovný rozmach prostituce.

V 17. století měla prostituce menší význam než ve stoletích předcházejících i následujících. V Evropě byla poznamenána náboženskými proudy a protireformací. Po celé 17. století existovaly prostitutky, které se řemeslu věnovaly samy nebo v malých veřejných domech. Některé žily velmi elegantně, jiné diskrétně. K veřejné regulaci prostituce již nedocházelo a veškeré otevřené debaty utichly. (RINGDAL, N. J., Brno, 2000, s. 178)

16. a 17. století se neslo v duchu *renesance*, a to nejen v oblasti kulturní, ale i v oblasti prostituce. Znovu se totiž objevují prostitutky, které jsou chovány v úctě a které opěvují snad všichni básníci a umělci, ať už to bylo pro jejich krásu, vzdělání či hudební nadání. Tyto prostitutky byly nazývány *kurtizánami*, kurtizána čili *la cortegiana*. *Kurtizány* se pohybovaly v nejvýznamnější společnosti a díky umělcům té doby se staly „nesmrtelnými“. Byly nádherné, elegantní, sebevědomé v erotice a každý jimi byl fascinován. *Kurtizána* nebyla ženou pro každého, její cena byla velmi vysoká. Chodila v odvážných šatech, najímala si honosné byty a sjednávala si schůzky např. při projížďkách kočárem. Nikdy nepobývala v lázních nebo veřejných domech. Své zákazníky si zvala do svého domova. Kurtizány byly nejlepšími informátorkami a stávaly se nedílnou součástí státní politiky, měly vzdělání, mluvily několika jazyky, recitovaly básně, hrály na hudební nástroje. Renesance Evropskou společnost velmi změnila. Dříve bylo ženami, které se prodávaly opovrhováno a v této době byly naopak vysoce ceněny. Muži byly za společnost žen ochotni platit velké částky. Byly ve společnosti vůdčími ženami, jak sexuálně, tak intelektuálně. (RINGDAL, N. J., Brno, 2000, s. 184)

Za Marie Terezie nastává opět odklon od prostituce, neboť sama Marie Terezie byla její velkou odpůrkyní. Vydávala mravnostní zákony a zřídila mravnostní policii, před kterou se musela spousta prostitutek skrývat.

Paříž se v období 18. století stala nejznámějším a nejvyhledávanějším městem lásky. Prostitutky byly evidovány v seznamech vedených inspektorem, který každý měsíc vyřadil ze seznamu určitý počet dívek a vyhnal je za hranice města. (CHMELÍK, J., Praha, 2003 s. 58)

2.6. Období moderní společnosti

S rozvojem výroby, technologií a přechodem společnosti od tradiční k moderní a s tím spojené stěhování obyvatelstva do měst, zažívá prostituce v 19. století opětovný rozmach. Stěhuje se z ulic a klasických nevěstinců, barů a kabaretů.

Konec století se sebou však přináší „boj za mravnost“ a boj proti pohlavním chorobám. V této souvislosti je potřeba zmínit největší odpůrkyni prostituce v dějinách, kterou byla **Josephin Butlerová**. Podle ní byl komerční sex jedním velkým společenským zlem. Byla toho názoru, že s tímto problémem by se měl svět co nejdříve vypořádat. Chtěla zachránit ženskou důstojnost, dokonce se několikrát účastnila noční obchůzky s prostitutkami, aby viděla, jak si vydělávají na denní chléb. Zasáhlo ji to a začala bojovat za regulaci prostituce. Roku 1874 byla založena *Světová organizace za státně regulovanou prostituci*. Organizace se věnovala otázkám jak regulovat prostituci mladistvých, otázkám sexuálního života mladých. S **Butlerovou** však ne každý souhlasil, např. **Napoleon Bonaparte** byl toho názoru, že prostituce je nutná, neboť bez ní by obyčejní muži obtěžovali spořádané ženy na ulicích. Za regulaci prostituce se však také postavil, podle Bonaparteho bylo nutné, aby byla prostituce řízena politikou, lékaři a byly vybrány ctnostné dohlážitelky. Francie byla nakonec před Británií v regulaci prostituce pokročilejší. Roku 1835 vydal **Paret-Duchatelet** dílo věnované prostituci. Jednalo se o studii 12,000 prostitutek, které měly policejní záznam. Studie se věnovala sociálnímu zázemí, rodinným poměrům, utajeným porodům, gramotnosti a citovému životu prostituujících žen. Tato studie měla zpracované argumenty pro zavedení vhodných opatření, bylo potřeba, aby se morální život a šíření pohlavních chorob držely pod kontrolou. Spisy lékaře **Parenta-Duchatelotova** se komentovaly po celé Evropě. Vznikaly další studie v mnoha evropských státech. V roce 1870 přijala celá Evropa a převážná část světa, s výjimkou USA, Číny, Japonska a Tichomořských ostrovů, francouzskou **réglementation**. Pravidelná lékařská kontrola a registrace prostitutek se stala světovou normou. (RINGDAL, N. J., Brno, 2000, s. 266). Reglementace byla přijata také u nás, ale v roce 1922 byla zrušena přijetím zákona: „*O potírání pohlavních nemocí.*“ (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2007, s. 20)

2.7 20. století

V první polovině 20. století začíná společnost upřednostňovat utajenou prostituci např. v hodinových hotelech, bytech nebo formou eskortních služeb. Tato situace směřuje k zániku velké části nevěstinců. Začíná se rozvíjet nový směr, tzv. *abolicionismus*⁴

Stoupenci abolicionismu jsou v této době většinou ženy, které jsou podporované lékaři, právníky a duchovními. Toto hnutí dosáhlo změny některých zákonů a uzavření nevěstinců. Tím se přirozeně znásobil počet pouličních prostitutek, které neplatily daně a nepodléhaly lékařské kontrole. Došlo k několikanásobnému nárůstu pohlavních onemocnění a zvýšení kriminality spojené s prostitucí.

V průběhu druhé světové války se ve střední Evropě prostituce téměř nevyskytovala. To bylo způsobeno jednak tím, že lidé měli starost o zachování vlastní existence a také represivním postupem německých státních orgánů, které prostitutky i jejich pasáky posílaly do koncentračních táborů.

Poválečným fenoménem prostituce jsou *call-girls*. Jejich existence přispěla ke změně struktury prostituce ve druhé polovině 20. století. Ve veřejném domě pracuje pouze každá desátá prostitutka, část působí v zábavních podnicích, ale největší část přijala jako kontaktní prostředek telefon. Sex na zavolání se rozšířil i mezi prostitutky.

Vystřízlivění 60. let přineslo znovuobjevení komerčního sexu, sníženou toleranci k prostituci a odstartovalo násilí vůči prostitutkám ze strany policie i civilních obyvatel. Proto vznikala silná odborová sdružení osob provozujících prostituci, která začala prosazovat jejich hlavní požadavky: odkriminalizování, svobodu projevu, právní zabezpečení aj. V roce 1985 se uskutečnil první kongres *Mezinárodního výboru za práva prostitutek*. 80. léta pak dala vzniknout sexu po telefonu. (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2007, s. 20-21)

---

⁴ hnutí postavené na falešné premise, že prostituce je výrazem mravní a hmotné bída. Jedním z propagátorů se stal v době univerzitní kariéry profesor Tomáš Garigue Masaryk, jehož humanismus dal abolicionistickému hnutí základy. Odmítl pojetí prostituce jako přirozeného zla či sociální potřeby a označil ji za hřích a zlo, proti kterému se společnosti musí bránit. Za hlavní prostředky obrany považoval mravní výchovu. Hlavní kořeny prostituce viděl T.G.M. v mravní bídě společnosti, alkoholismu, nízkém stupni vzdělání, nedostatečné výchově a předčasném zájmu o sex (Vaničková, 2007, s. 21)

2.8 Prostituce v Čechách od středověku až po současnost

Ve středověku se prostituce v našich zemích rozvíjí zejména ve městech, neboť na vesnici lidé nebyli tolik poznamenáni tímto nemravným způsobem výdělků. Ženy chtěly žít v lepším prostředí, dle mého názoru i proto, že neexistovala rovná práva na práci mezi muži a ženami. Komerční sex byl jedním ze způsobů, jak přijít snadno a rychle k finančním prostředkům. Na druhou stranu mnoho žen a dívek bylo k prostituci nuceno i jako zástava dluhů svých otců. V Čechách existovala institucionalizovaná prostituce kontrolovaná světskou mocí. Když se Praha stala významným univerzitním městem, počet prostitutek se zdvojnásobil. (CHMELÍK, J., *Praha*, 2003, s. 60) Útlum však nastal v 15. století v období husitských válek, vedených proti mravnímu úpadku církve, kdy prostitutky byly z měst vyhnány a nevěstince byly spáleny. Od 16. století nastává opětovný rozvoj prostituce, i přesto že do Čech přichází již výše zmíněný syfilis, a v důsledku třicetileté války i spousta dalších epidemií jako je například mor. Veřejnou mocí nebylo do prostituce nějak znatelně zasahováno. Policie tolerovala veřejné domy, které byly evidovány, a kde se prostitutky podrobovaly pravidelným lékařským prohlídkám. Od počátku 20. století přestaly být veřejné domy oblíbené a těžiště prostituce se začalo přesouvat na ulici. (CHMELÍK, J., *Praha*, 2003, s. 60)

O prostituci se od konce II. světové války až do roku 1989 příliš nepsalo, neboť byla v rozporu se socialistickou morálkou. Oficiálně byla odstraněna, a pokud se někde prostitutka vyskytla, muselo se dokazovat, že se jedná o osobu, která se vyhýbá poctivé práci a byla trestně stíhána za příživnictví⁵. Je všeobecně známé, že totalitní režimy, snažící se o potlačení osobní svobody, zaujímaly nejpřísnější postoje k prostituci a mravnosti. (MITLÖHNER, M., *Praha* 1999 str. 92)

Listopadová revoluce přinesla jednotlivci více prostoru při rozhodování se o sobě samém. Otevření hranic umožnilo *sexturismus*, *nekonvertibilitu naší měny* a docházelo k prohlubování *rozdílů mezi příjmy* mužů a žen. To jsou faktory, které přispěly k rozšíření prostituce u nás. Roste jak počet prostituujících osob, tak dochází ke zvyšování rozmanitosti nabízených služeb. Dochází k rozvoji erotických salónů, klubů, saun a jiných zařízení poskytující erotické služby, rozvíjí se i prostituce provozovaná v soukromí, v pronajatých bytech. Rostoucí nabídka a silná konkurence zavedly vulgární metody k přilákání zákazníka, kdy prostitutka stojí polonahá na ulici i v těch největších mrazech, nebo dělá různá erotická

---

⁵ **Příživnictví** bylo *trestným činem* podle § 203 komunistického trestního zákona.

gesta na projíždějícího, potencionálního zákazníka. Rozšiřuje se činnost tzv. pasáků, kterým prostitutky odevzdávají část svých příjmů. Ty méně kvalifikované prostitutky postávají na silnicích mezinárodního významu, kde stopují své zákazníky. A právě tento způsob provozování prostituce vede k následným krádežím, loupežím, ale i mnohem nebezpečnějším trestným činům, k vraždám. Došlo ale také k určité profesní kvalifikaci, kdy zkušenější prostitutky dávají rady prostitutkám méně zkušeným například ohledně prevence. Vše se orientuje zejména na prevenci AIDS. Za účelem zvyšování úrovně a bezpečnosti poskytovaných sexuálních služeb, včetně poskytování poradenských služeb nejrůznějšího druhu, informací a vzdělávání vzniklo 10. 4. 1992 občanské sdružení osob poskytujících placené sexuální služby: „Rozkoš bez rizika“. (ProFem, Praha, 1996, s. 16)

Dle Mitlöhnera se statistické údaje o počtu prostitutek od sebe značně liší a zdá se, že není v lidských silách objektivně dospět k počtu prostitutek v České republice. (MITLÖHNER, M., Praha, 1999, s. 88) Podle vedoucího oddělení srovnávacích studií Českého statistického úřadu Jiřího Vopravila, se počet prostitutek na území České republiky pohybuje mezi devíti až deseti tisíci ženami. Dle nevládních organizací jako jsou Rozkoš bez rizika nebo La Strada, je tento počet třikrát vyšší, tedy okolo třiceti tisíc. Přesné statistiky ale zatím neexistují.

2.8.1 Zkušenosti s komerčním sexem v ČR

Odborníci se v posledních několika letech zaměřili na výzkum zkušenosti obyvatel ČR s komerčním sexem. Důvodem tohoto výzkumu je zvýšení epidemie HIV/AIDS v naší společnosti. Prostituti/prostitutky jsou, jak všichni víme, jednou z nerizikovějších skupin obyvatel. Jelikož v posledních letech došlo ke zviditelnění sexuálního průmyslu, k větší toleranci společnosti ke komerčnímu sexu, zvýšil se také počet obyvatel, kteří mají s komerčním sexem zkušenost. Bylo zjištěno, že styk s prostitutkou u nás zatím nehraje významnou roli v šíření HIV/AIDS, stále však zůstává jedním ze zdrojů ohrožení do budoucnosti. Sexuolog **Petr Weiss** a **Jaroslav Zvěřina** se zaměřili na výzkum prevalence zkušeností mužů a žen se sexem za úplatu (WEISS, ZVĚŘINA, Praha, 2001, s. 88).

Zjistilo se, že kolem 15% mužů odpovědělo kladně na otázku, zda měli někdy pohlavní styk za peníze a asi 4% dotázaných žen poskytlo pohlavní styk za peníze. Nárůst počtu mužů se zkušeností s komerčním sexem je oproti dřívější době (před rokem 1989) znatelný. **Weiss** a **Zvěřina** dále zjišťovali, kolik procent dotázaných použilo při pohlavním styku s prostitutkou ochranu. V tomto případě došlo k velkému posunu, do roku 2000 téměř polovina respondentů

nepoužila ochranu a po roce 2000 se jednalo už jen o 12% mužů a 10% žen, kteří měli pohlavní styk bez ochrany. I když došlo k sexuální osvětě v používání ochrany, stále je procento těch, kteří se nechraňují vysoké a mělo by se zapracovat na jeho minimalizaci. (WEISS, ZVĚŘINA, Praha, 2001, s. 88-92).

Nárůst počtu žen poskytujících komerční sex se významně nezvýšil, pouze došlo ke zvýšení počtu jejich zákazníků. (WEISS, ZVĚŘINA, Praha, 2001, s. 88-92).

Bylo zjištěno, že muži vyhledávají prostitutky i v těch zemích, které prodělaly sexuální revoluci. Prostitutky jim totiž dávají to, co jiná sexuální dobrodružství neposkytují. Nejde ani o krásu a atraktivitu těchto žen, ale muže láká pocit volnosti, zbavení se odpovědnosti a důsledků a pocit, že je vyloučeno, aby byl odmítnut. Prostitutka zesiluje na sobě i v sobě všechny atributy, které muži pokládají za typicky ženské. Existence prodejné lásky živí v mnoha mužských hlavách představu, že sex patří do oblasti poskytování služeb, služeb typicky ženských. (GÖDTEL, R., Praha, 1994, s. 51)

Jednotný typ prostitutky neexistuje. Způsob jakým se žena nabízí, závisí na její inteligenci, na temperamentu, na její citové angažovanosti.

Výzkumy ukazují, že více jak polovina prostitutek je slabomyslných, mají nižší intelekt, a jejich citové prožívání je slabší. Často se také může jednat o schizoidní psychopatky, vyznačené citovou chudobou, slabou vůlí a potřebou se uplatnit. Většina dokonce uvádí, že jsou frigidní a mnoho se jich zmiňuje o lesbických zkušenostech. Je příčinou patologie zkušenost z dětství? Odborníci se shodují na tom, že ano. Většina prostituujících dívek v mládí prožilo sexuální styk za nepříjemných okolností. Mohla je postihnout také jiná sexuální traumata (byly svedeny, přinuceny k incestu, trpěly pocitem nespravedlnosti ze strany rodičů). K prostituci jsou často svedena i nezralá děvčata, mladá, která sní o luxusu a díky komerčnímu sexu se k němu mohou dostat blíže. Mohou být zláhány staršími zkušenými ženami. Ty jim ukáží cestu ke snadnému výdělku a k domněle lehkému životu. (WEISS, ZVĚŘINA, Praha, 2001, s. 88-92). Tématu osobnosti prostituujících žen a motivaci k takovému chování se podrobněji věnuji v dalších kapitolách své práce.

3. DŮVODY EXISTENCE PROSTITUCE A MOTIVACE K PROSTITUČNÍMU CHOVÁNÍ

V této kapitole bych ráda zmínila hlavní důvody, proč se ženy vydávají na cestu provozování komerčního sexu. Vybrala jsem několik teorií autorů, kteří se věnují danému tématu a s jejichž názory se ztotožňuji.

Důvody pro vstup do světa prostituce rozděluje *Kolenčík (2000)* na dvě skupiny:

1. *Osobní příčiny*

- ✓ citové nedostatky – rodinné násilí, pocity odmítnutí, opuštění, nespravedlnosti prožité v dětství, potřeba pomsty
- ✓ sexuální zneužívání (incest nebo znásilnění)
- ✓ drogy
- ✓ střetnutí s iniciátorem (osoba, která vstupuje do prostituce nebo už v oblasti prostituce funguje)
- ✓ zklamání a bolestné osobní zkušenosti
- ✓ rozpad rodinných vztahů

2. *Vnější příčiny*

- ✓ peníze – v chudých krajích jako základní prostředek pro život, v prosperujících krajích jako potřeba rozvoje konzumního života
- ✓ mentalita a kulturní prostředí – různé koncepce vztahující se na tělo lidské bytosti, archaické názory na vztahy mezi mužem a ženou, kulturní ideologie (zprostředkovaná literaturou, reklamou, médii...)
- ✓ nerovnost mezi severem a jihem – imigrace chudých do severních zemí, turismus bohatých do jižních zemí
- ✓ zaostalost – divoká urbanizace, anonymita, nerovnost šancí, rozpad rodin, nárůst bída a nezaměstnanosti (nárůst mladých lidí „na ulici“)

- ✓ ekonomické a politické krize (východní země). (KOLENČÍK, M., Žilina, 2000, s. 87)

Pateman (2000) uvádí tyto důvody, proč se ženy rozhodují vstoupit do světa prostituce:

- ✓ v první řadě jsou to *peníze*, protože pro chudé ženy je prostituce nejlépe placeným řemeslem
- ✓ dalším důvodem je určitá *míra nezávislosti a volnosti*, kterou tato práce prostitutkám přináší
- ✓ významným důvodem je také to, že prostituce se dá snadno *skombinovat s prací v domácnosti a s péčí o děti*
- ✓ k významným důvodům, proč ženy začínají s prostitucí, patří také *drogová závislost*.

(PATEMAN, C., 2000, s. 250)

Také Teryngel (1991) vidí jako hlavní důvod prostituce právě možnost nadprůměrně vysokých a relativně snadných výdělků.

Na tomto srovnání můžeme pozorovat, že jedním z hlavních důvodů pro vstup do světa prostituce jsou právě již zmíněné *peníze*, kvůli kterým prostituující osoby překonávají samy sebe a vystavují se tak mnoha nebezpečným situacím.

„Ze všeobecnějšího hlediska prostituce umožňuje ženám vydělat více, než by vydělaly ve většině jiných zaměstnání přístupných ženám za patriarchálního kapitalismu.“

(PATEMAN, C., 2000, s. 250)

3.1 Motivace k provozování komerčního sexu

3.1.1 Motivace vnějším tlakem

Žena je do nabízení sexuálních služeb vmanipulována okolnostmi a okolím. Do této skupiny je možné zařadit dívky, které opustily dětský domov a v podstatě nemají kam jít. Zatímco do svých 18 let byly bedlivě střeženy a byla opatrována jejich bezúhonnost, najednou se nikdo nepodivuje nad tím, že mají deset zákazníků denně. Stále více žen v naší společnosti přebírá roli jediného živitele, a to nejen vlastního partnera a dětí, ale častokrát i širší rodiny. Zvláště v romských komunitách může být atraktivita mladých žen využívána k finančnímu

zajištění blízkých lidí. Setkáváme se s případy, kdy jedna žena má tři až pět pasáků. Živobytí si obstarávají prostitutí i ženy, které se rozvedly, nemají prostředky a jinou možnost vydělávat dostatek peněz na to, aby zajistily děti a platily byt. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 254)

I situace v původní rodině má významný vliv na současné chování u mladých žen. Chudoba, ponižování, hrubé chování, násilí a nedostatek pracovních příležitostí v místě bydliště způsobují, že vstup do prostituce je pocíťován jako úleva. Určité nepříjemnosti spojené s prostitutí (násilí, ponižování a urážky) nejsou pro tyto dívky ničím, co by z dřívějšího života neznaly. Přestože zdaleka nedisponují všemi penězi, které si vydělaly, mají to, co potřebují: cigarety, jídlo, pití a módní oblečení. A nepochybně mají kde spát, i když místem k odpočinku je často pokoj, kde zároveň provozují sexuální služby (klubové prostitutky), nebo „ložnici“ sdílejí s několika dalšími dívkami (pouliční prostitutky). Trpí zejména nedostatkem soukromí, protože prostor, kde pobývají, je neustále kontrolován pasáky či majiteli nočních klubů. Ty zajímá, zda ženy neukrývají „ulité“ peníze, šperky a jiné dárky či drogy. Soukromí však většinou neměly ani doma, ani v dětském domově. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 254)

3.1.2. Motivace vlastní potřebou

Mezi prostitutkami můžeme najít i malou skupinku žen, které si své povolání vybraly zcela dobrovolně a je jejich zálibou. Jsou totiž natolik promiskuitní a navíc jim nedělá potíže vzít si za sex peníze.

„Dělám to kvůli tomu, že se mi to líbí, mám z toho radost, prostě se v tom vyžívám, prožívám ty chlapy. Řeknu vám, že od malička jsem měla špatný život, od malička jsem byla v ústavu. Jedna mě sem přivezla, abych začala šlapat. Tak jsem sem přišla, prostě mě to baví.“

(Mária)

Kromě toho častým spouštěcím mechanismem na cestě ke komerčnímu sexu bývá setkání s osobou již provozující prostitutí nebo s „pasákem“ či majitelem nočního klubu. Ani v tomto případě není jednoduché překonat ostych a strach. K jejich překonání jsou dívky často povzbuzeny drogou či alkoholem. Postoj „nové“ prostitutky k sobě samé i postoj blízkého prostředí k ní se tím okamžikem mění. Ačkoliv ani předtím nebyla odmítavá, od

chvíle, kdy se jednoznačně definuje jako prostitutka, už je okolím posuzována jinak.

3.1.2.1 Sociální status ženy – prostitutky

Ženy, které se věnují komerčnímu sexu, jsou v naší společnosti stále strukturovány na okraj společnosti. Je to z toho důvodu, že prostitute jakožto fyzické odevzdání těla za účelem sexuálních pohnutek nesouvisejících s láskou, tak pobuřuje morální citění obyvatelstva. (GÖDTEL, R., Praha, 1994, s. 53) Ano, naše společnost je sice velmi tolerantní, ale jakmile se o někom doslechneme, že si vydělává v oblasti komerčního sexu, v tu chvíli stigmatizujeme. Na prostituci nahlížíme v naší společnosti jako na zločin proti mravnosti a podle toho též posuzujeme osobnost prostituujících žen. Jsou považovány za ženy, které jsou hlavními „roznašečkami“ pohlavních nemocí, za ty, které jsou bez morálky a chybí jim respekt k vlastnímu tělu. Prostitutka je pojímána jako osoba „nečistá“. Mezi laickou veřejností všeobecně panuje názor, že prostitutky si za vše mohou samy, že si každá dobrovolně vybrala tuto formu vydělávání finančních prostředků a více se o zmíněnou problematiku nezajímají.

3.1.3 Motivace racionální rozvahou

Třetí cesta je charakterizována racionální úvahou, která končí závěrem, že sex je práce a že lze takto vydělat poměrně dost peněz, a navíc je to mnohem svobodnější či nezávislejší zaměstnání, než jiné profese.

K tomuto rozhodnutí dospívají ženy a dívky, které si chtějí vydělat peníze a vyhovují jim i jiné atributy prostitute. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 254)

- ✓ *Práce v nočních hodinách* – z tohoto pohledu může být prostitute zajímavá pro matky malých dětí, neboť mohou být přes den s nimi, resp. klimbat vedle nich a v noci se věnovat sexuální práci.
- ✓ *Možnost pracovat jen některé dny v týdnu* – této možnosti využívají mimo jiné i studentky.
- ✓ *Možnost oddělovat svět práce od osobního života* – obzvlášť snadné to bývá pro homosexuálně orientované prostitutky, pro které je sex s muži prací a láska s ženou stojí mimo práci, a teprve ta naplňuje jejich emoční život. Tyto ženy nemají morální konflikty, nezamilovávají se do zákazníků. Heterosexuální ženy s tímto přístupem k provozování prostitute (sex je práce) nemívají během života příliš

mnoho osobních partnerů a jejich sexuální život mimo svět prostituce je podobný jako u běžné populace. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 254 - 255)

Profesionální přístup k provozování prostituce bývá ze zdravotního hlediska nejméně rizikový, ale má i jiná úskalí. Propadne mu mnoho úspěšných a nezávislých prostitutek, když začnou disponovat pro ně dosud nebývalým množstvím peněz. Platilo to zejména v době počátečního boomu prostituce u nás, kdy se otevřely hranice a koruna ještě nesrovnala krok se západní měnou. Sexuální trh tehdy téměř úplně ovládly ženy z bývalého východního bloku a zákazníci, poněkud ze západní Evropy, platili ve valutách. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 254-255)

.I vzdělané krásné mladé dívky se někdy ocitnou v situaci, kdy provozování prostituce považují za schůdné, dočasné a provizorní řešení. Potřebují nutně peníze, sexuální služby mohou nabízet tam, kde je to výnosné. Do stavu relativní nouze se dívky dostávají během studia, kdy jejich vrstevníci s nižším vzděláním již vydělávají, a často ne málo. Někdy si prostituci chtějí vydělat na studium, nějaký kurz či jinou formu vzdělávání. Společnost zdůrazňuje spotřebu, inzeruje její příjemné stránky a život v odříkání se zdá společenským přežitkem. Poskytování sexuálních služeb má oproti jiným formám „brigád“ dvě evidentní výhody – je finančně lukrativní, neboť v krátkém časovém úseku umožňuje získat dostatek peněz, a je flexibilní, tj. dává provozovatelce prostor nakládat s vlastními časovými možnostmi. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 255)

Po skončení studia absolventka hledá zaměstnání, potřebuje někde bydlet a chce už konečně „začít žít“, případně se pokouší vytvořit si hmotné předpoklady pro samostatnou podnikatelskou činnost. Mnohdy se však stane, že žena pocítí vážné zdravotní či psychické následky svého způsobu života. Některé ženy pak od svých původních záměrů upouštějí. Prostituce je dostane do jiného světa - peníze pro ně ztrácejí svou hodnotu, nebo se naopak stanou jedinou hodnotou, která je zajímá. A díky tomu změna přinášející nutnost peníze vydělávat pracněji a rozumně s nimi hospodařit přestává být lákavá. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 255)

Ne všechny ženy, které vydělávají peníze prostitucí, mohou disponovat celým svým příjmem. Za nejlepší dosažitelnou úroveň účast na vlastním příjmu lze dnes u nás považovat stav, kdy poskytovatelce zůstává polovina z částky, kterou zákazník za sexuální službu zaplatil. U pouličních prostitutek je tato částka většinou mnohem nižší – kolem 20 %. Situace

cizinek bývá ještě horší. (MATOUŠEK, O., Praha, 2005, s. 255)

3.2 Pozice ženy na ekonomickém trhu práce

V dnešní době vysoké nezaměstnanosti a zvýšeného konkurenčního boje je pro ženu velmi složité a obtížné, najít si dobře placené zaměstnání. Častokrát žena přistoupí na řešení najít si práci v sexuálním průmyslu. Sexuální průmysl jim poskytne dostatečné finanční příjmy a dveře do tohoto světa jsou ženám a dívkám neustále otevřené. V médiích se denně setkáváme s inzeráty nabízející možnost velkého výdělku za sexuální služby v privátních klubech, erotických chatech, ale také za nafocení „lechtivých“ fotografií. Je možno s tímto problémem bojovat? V naší patriarchální společnosti se budeme muset smířit s tím, že ženy, ať už mají vysoké vzdělání a odbornou kvalifikaci, budou stále obsazovány na nižší pozice, než jsou muži, z čehož plyne i nižší finanční ohodnocení. Stále se setkáváme s tím, že ženy jsou tradičně směřovány do oborů, jako je administrativa, asistence, školství, sociální práce apod. a i přesto, že jsou tyto obory důležité, finanční ohodnocení je u nich na nižším stupni. Čím vyšší je pozice v instituci, tím je vyšší pravděpodobnost, že bude obsazena mužem. Jak zmiňuje *Connell (2000)* ženy ve svém kariérním postupu naráží na tzv. „skleněný strop“, který je jakousi neviditelnou bariérou, jež ženám brání proniknout na vyšší pracovní pozici. Typický je strach zaměstnavatelů, že žena odejde např. na mateřskou dovolenou nebo stále existují předsudky, že ženy nejsou pro určitý typ práce dostatečně schopné. Tento začarovaný kruh můžeme považovat za další z důvodů, proč si ženy vydělávají svým tělem.

4. NEDOBROVNÝ VSTUP DO SVĚTA PROSTITUCE – OBCHODOVÁNÍ SE ŽENAMI

„My, přeživší prostituci a obchodování se ženami, shromážděné dnes na této konferenci, prohlašujeme, že prostituce je násilí na ženách. Ženy v prostituci se jednoho dne nevzbudí a nerozhodnou se být prostitutkami. To za nás rozhodla chudoba, sexuální zneužívání v minulosti, pasáci, kteří využívají naši zranitelnosti, a muži, kteří si nás kupují.“

(Manifest, 2005 in Healy - O'Connor, 2006)

S prostitucí je spojeno velké množství trestné činnosti (podrobněji se tématu trestné činnosti a prostituce věnuji v kapitole 6. *Komerční sexuální zneužívání a s ním spojená kriminalita*). Existují dvě formy prostituce, jedna je *dobrovolná*, kdy se ženy a dívky samy rozhodnou k tomuto „řemeslu“ ze zmíněného důvodu v předešlých kapitolách (poměrně snadnému výdělku, své slabomyslnosti). Na druhé straně existuje nemalé procento žen, které se staly oběťmi obchodování s lidmi a k prostituci jsou nuceny. Ráda bych tuto kapitolu věnovala tématu obchodování se ženami a důsledkům takového zacházení se ženami na jejich psychickém a fyzickém zdraví.

4.1. Obchodování se ženami

Je jedním z hrubých porušování lidských práv a závažnou formou násilí. V ČR je obchodování považováno za trestný čin, který je posuzován dle §232. Ženy jsou zotročeny a nuceny žít v děsivých podmínkách. Jsou zneužívány, vykořisťovány a ponižovány. Často žijí na hranici života a smrti. Společnost odsuzuje obchodování se ženami, ale je schopna proti tomu bojovat? Odsuzuje prostituující dívky, stigmatizuje je, ale zajímá se dnes někdo, zda mají dívky na vybranou? Zda nejsou pouhými oběťmi? Statisticky bohužel není v našich silách zjistit, zda se dívky prodávají dobrovolně nebo jsou k tomu nuceny.

Ženy, mají různé zkušenosti s pachateli, kteří s nimi obchodují. Pachatelé mohou být z řad jejich příbuzných, ať blízkých či vzdálenějších nebo se jedná o zcela cizí muže. Setkáváme se také se situacemi, kdy je žena prodána svojí vlastní rodinou. Z trestných činů, jež jsou páčány na osobách provozujících komerční sex je nutné zmínit především omezování lidské svobody, pohlavní zneužívání, znásilnění a toxikománii (dívčkám jsou

podávány drogy za účelem jejich ovládní). (ZIMMERMANOVÁ, Cathy, London, 2006, s. 10)

Malé procento žen se z této situace dostane svojí vlastní pomocí. Když už se jim podaří uprchnout a bezpečně se ukrýt, je nutná následná pomoc, kdy by obětem měla být zajištěna lékařská, psychologická a sociální péče. Nevládní organizace pomoc poskytují. Pomoc by měla být poskytnuta jak v zemi, kam byla žena odvečena, tak v zemi, odkud žena pochází. Problémem v naší společnosti je, že organizace, které poskytují obětem komerčního sexuálního zneužívání podporu, nejsou státem a společností příliš podporovány. Často jsou na hranicích svých personálních a finančních možností.

Organizace La Strada vypracovala plán, jak pomoci takovým ženám. Pokud chceme sepsat bližší charakteristiku žen, které se staly oběťmi komerčního sexuálního zneužívání, není to téměř možné. Nevytváří totiž homogenní populaci. Diferencují se věkem, kulturou, národností, osobnostními rysy, úrovní vzdělání i rodinným stavem. Z výzkumu, který byl proveden organizací LaStrada je vyhodnocení takové, že nejčastěji se oběťmi stávají ženy ve věku 18-25 let, svobodné, bezdětné. (ZIMMERMANOVÁ, Cathy, London, 2006, s. 10)

Předcházelo u některých žen násilí již před samotným obchodováním s jejich osobou? Z literatury a výzkumů, které byly na dané téma zpracovány a sepsány vycházejí zajímavá fakta. Více než polovina žen byla obětí násilí již v dětství nebo než se staly oběťmi obchodu. Jednalo se jak o násilí sexuálního charakteru, tak o fyzické týrání nejčastěji osobou příbuznou nebo partnerem. Minulá zkušenost je dalším faktorem, který ovlivňuje duševní zdraví těchto dívek a žen. Pokud již negativní zkušenost měly, důsledky na jejich zdravotním stavu se ještě více prohlubují.

4.1.1 Proces obchodování

Ženy, s kterými je obchodováno, jsou ve stavu neustálého pocitu strachu a napětí. Jsou pod neustálým terčem výhrůžek, udržovány v prostředí plném nejistoty. Výhrůžky jsou různého charakteru, od vydírání, že budou zabity až po vydírání, že se stane něco jejich dětem, rodině. Snaha ochránit sebe a svojí rodinu vede ženy k ústupkům a podřízení se obchodování v sexuálním průmyslu.

„ Říkali mi, že mě rozsekají na kusy a pošlou v balíku zpátky. Každý den jsem slyšela, zabiju tě, ty děvko“.

Svobodný pohyb a volnost tyto ženy neznají. Pokud je jim dovoleno někam jít, tak pouze za doprovodu někoho z obchodníkůvých lidí.

4.2 Následky na psychickém zdraví

Nejčastějšími duševními problémy komerčně zneužívaných žen jsou *deprese, úzkost, averze, posttraumatická stresová porucha a stres*. Ze starších studií, vyplývá, že stejné duševní symptomy se vyskytovaly u obětí mučení.

4.2.1 Deprese

- Nejčastější symptomy, které zneužívané ženy uváděly, v souladu s depresivním onemocněním, byly: nezájem o svět, pocit beznaděje vzhledem k budoucnosti, pocit bezcennosti, osamělost, pocit hlubokého smutku, myšlenky na sebevraždu.⁶

Míra depresivního onemocnění je u zneužívaných žen natolik vysoká, že jim brání v začlenění se do každodenního života běžné populace. Jejich vnímání sebe sama je velmi porušené. Ženy se cítí špinavé, odporné a některé z nich dokonce ztrácí svojí identitu. Mají problémy s péčí o svojí rodinu, nejsou schopny si najít zaměstnání nebo v něm vydržet a mají problémy se vzděláním.

4.2.2 Úzkost

- nejčastější symptomy úzkosti zneužívaných žen jsou: bojácnost, napětí, podrážděnost, návaly panického strachu, neklid, vnitřní nervozita.

Ze zmíněných symptomů u žen nejdéle přetrvávají pocity nervozity, ženy jsou vystaveny nebezpečí související s jejich minulostí, i když utekly z područí obchodníků. Nadále mohou být pod neustálým tlakem, často je jim vyhrožováno nebo je vyhrožováno jejich rodinám. Ochrana ze strany úřadů je v tomto případě velmi omezená.

---

⁶ 15% sebevražedných aktů je dle statistik spácháno dívkami, které byly oběťmi komerčního sexuálního násilí

4.2.3 Averz

- Příznaky averze jsou: nucení někoho udeřit, nucení rozbít věci, časté hádky, podrážděnost, neovladatelné výbuchy vzteku

„Když jsem byla v útulku, byly chvíle, kdy jsem shazovala jídlo ze stolu a rozbíjela, na co jsem přišla“

(oběť)

Oběti uváděly, že nejčastěji měly pocit podrážděnosti, měly nekontrolovatelné výbuchy vzteku, které zároveň souvisí s vysokou mírou agrese.

4.2.3 Posttraumatická stresová porucha

- Mezi symptomy PSP, které zneužívané ženy uváděly patří: *znovuprožívání traumatické události* (vracející se vzpomínky na událost, opakované noční můry, náhlá emocionální nebo tělesná reakce při připomínce traumatické události), *duševní rozrušení* (problémy se spánkem, koncentrací, podrážděnost, snadno se vyděsí), *vyhýbání se podnětům a snížení obecné schopnosti reagovat na podněty* (pocit, že není žádná budoucnost, pocit odcizení, neschopnost cítit emoce, neschopnost vzpomenout si na důležité věci související s traumatickou událostí).

Je potřeba zmínit, že ztráta paměti, která souvisí s PSP má vážné dopady na důvěryhodnost výpovědí zneužívaných žen. Často nejsou schopny vzpomenout si na informace týkající se jejich osoby, je dočasně narušeno jejich vědomí, identita, vnímání okolí aj. V těchto případech vzniká problém při řešení s policií, soudy, sociálním úřadem. Je tedy nutné, aby ženám byla poskytnuta pomoc jak zdravotní, tak sociální a psychologická. Je potřeba, aby byly schopny dokázat, že byly skutečnými oběťmi obchodování s lidmi a uměly o tak citlivém tématu mluvit. (ZIMMERMANOVÁ, Cathy, London, 2006, s. 19)

4.2.5 Stres

Komerční sexuální zneužívání má též charakter makrostresoru, který trvá dlouhou dobu. Působení makrostresoru záleží na tom, do jaké míry ohrožuje „já“ oběti. Dochází dokonce k případům, kdy nastává psychická „smrt“ osobnosti. Zde dochází k selhání sebeúcty

a sebevědomí, člověk se v takovém případě hroutí a jeho chování vyvolává konflikty, má pocit zlosti, ohrožení a velké psychické i fyzické únavy (VANÍČKOVÁ, E., Praha, 2007, s. 86)

4.2.6 Stockholmský syndrom

V problematice duševní dopadů na oběti komerčně sexuálně zneužívané nesmíme opomenout zmínit *Stockholmský syndrom*. Ten byl poprvé zmíněn v literatuře v 70. letech 20. století. Jeho název souvisí s přepadením Stockholmské banky, kde rukojmí byli drženi několik dní, což ponechalo následky na jejich psychickém zdraví. Se stejným syndromem se setkáváme u obětí dlouhodobých trestných činů. U syndromu dochází ke stavu, kdy mezi násilníkem a obětí vzniká emocionální vztah a v této souvislosti se oběť identifikuje s jednáním násilníka. Oběť se snaží násilníkovi zavděčit a podvědomě si vykupuje jeho laskavost, čímž chrání svůj život. Pro vznik takového syndromu jsou charakterizovány 4 podmínky: 1. život oběti je v ohrožení, 2. oběť je přesvědčena, že ze stávající situace není úniku, 3. oběť je izolována od lidí, 4. oběť pocituje přechodnou náklonnost k násilníkovi. (VOŇKOVÁ, J.; HUŇKOVÁ, M., Praha, 2004, s. 88)

4.3 Následky na fyzickém zdraví

Co se týče tělesného zdraví, nejčastějšími problémy, které se u obětí vyskytují, jsou únava, úbytek tělesné hmotnosti, neurologické symptomy, gastrointestinální potíže⁷ a kardiovaskulární symptomy⁸. (ZIMMERMANOVÁ, Cathy, London, 2006, s. 15) Je potřeba si uvědomit, že psychické zdraví úzce souvisí se zdravým fyzickým, proto se u zneužívaných žen nejčastěji objevují psychosomatická onemocnění, jako jsou bolesti hlavy, závratě, nechutenství, zvracení, průjemy, bolesti hrudníku, dechová nedostatečnost, bušení srdce, bolesti zad, poruchy vidění, kožní problémy a celkové oslabení imunitního systému.

Ženám je tedy nutno poskytnout zdravotní péči, která je nejen zaměřena na řešení aktuálních zdravotních problémů, ale měla by poskytnout i základní potřeby jako je pocit bezpečí, odpočinek a kvalitní výživa.

„Nesměla jsem dokonce ani spát. Mohla jsem jíst, ale jenom rychle, jen několik minut. Na spánek jsem neměla žádný nárok. Když jsem chtěla jít spát, zbil mě a vyhodil na ulici.“ (oběť)

---

⁷ Gastrointestinální potíže = bolesti v oblasti žaludku a břicha

⁸ Kardiovaskulární symptomy = př. srdeční arytmie, snížená variabilita srdeční rychlosti, zvýšení krevního tlaku, ischemická choroba srdeční aj.

4.3.1 Poškození sexuálního a reprodukčního zdraví

Následkem takového poškození zdraví je práce obětí v sexuálním průmyslu. Z toho vyplývá hrozba onemocněním pohlavními poruchami, AIDS/HIV a sexuálně přenosnými infekcemi jako je syfilis a kapavka⁹. Zhoršený zdravotní stav prostituujících je podmíněn tím, že nemají dostatečné finanční zajištění na úhradu léčby a většina z nich neplatí ani zdravotní pojištění, které by jim s úhradou léčby pomohlo.

Měli bychom si uvědomit, že ne všechny ženy, které se věnují prostituci, tak činí dobrovolně. Jsem toho názoru, že oběma skupinám žen, jak už těm, které se komerčnímu sexu věnují ze své vlastní vůle, tak těm, které se staly oběťmi obchodování, je potřeba poskytnout veškeré zdravotní, psychologické, sociálně-právní služby. Ženám, které se staly oběťmi obchodu je potřeba ihned po úniku od obchodníků poskytnout krizovou intervenci a zároveň okamžitou pomoc z hlediska právního a zdravotního. Nejdůležitější však bude poradenství psychologické. U obětí je potřeba uzdravit aspoň částečně jejich psychický stav od kterého se často veškeré další zdravotní problémy odvíjí. Je potřeba pomoci tak, aby se ženy byly schopné reintegrovat zpět do společnosti a naučily se zvládat každodenní činnosti a důstojným způsobem žily svůj život. Tématu prevence a intervence se věnuji v následující kapitole.

4.4 Palermský protokol

Patří mezi nejvýznamnější právní nástroje v oblasti obchodování s lidmi. Jedná se o protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi z roku 2000 a doplňuje Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (2000). Protokol ratifikovalo téměř sto států. Česká republika podepsala Palermský protokol v roce 2002, ale stále nebyl ratifikován.

Cílem protokolu je především prevence obchodu s lidmi, postih pachatelů, ochrana obětí a zajištění lidských práv. Jako první stanovil protokol mezinárodně uznávanou definici obchodování s lidmi, která zní: „*Obchodování s lidmi se rozumí najímání, doprava, transfery, ukrývání nebo přijímání osob pod hrozbou nebo za použití síly nebo jiných forem nátlaku,*

---

⁹ pokud jsou prostitutky a prostituti nakaženi pohlavními chorobami syfilis a kapavky, mají podle platné legislativy povinnost onemocnění nahlásit, dle § 155 Ohrožení pohlavní nemocí zákona č. 40/2009 Sb.

únosem, lstí, podvodem, zneužitím pravomoci nebo situace bezbrannosti nebo za použití poskytnutí nebo získání peněz nebo prospěchu k získání souhlasu pro ovládnutí osoby jinou osobou, za účelem vykořisťování. Vykořisťování zahrnuje minimální vykořisťování prostitucí jiných nebo jinými formami sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo službami, otroctvím nebo praktikami podobnými otroctví, nevolnictví nebo odstraňování orgánů.“
(LINHARTOVÁ, K., Praha, 2008)

Obchodování s lidmi dnes vyžaduje vysokou míru mezinárodní spolupráce. Je jednou z nejlukrativnějších aktivit organizovaného zločinu, ale zároveň je nejméně transparentní. Dochází ke špatné komunikaci, jak už z důvodu špatného psychického zdraví obětí, tak z důvodu nedostatečného přístupu úřadů. Boj s organizovaným zločinem bývá ukončen pouhým vyhoštěním dívek pracujících v nočních klubech. Ale právě těmto dívkám by měla být naopak poskytnuta náležitá ochrana, nikoli trest vyhoštění.

Česká republika má v boji proti obchodování s lidmi zatím velkou mezeru. Bylo by potřeba, aby ratifikovala Palermský protokol a podle něj přijala opatření a upravila tak českou legislativu.

5. PREVENCE A INTERVENCE KOMERČNÍHO SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ ŽEN

5.1 Prevence

Na začátku této kapitoly bych ráda definovala slovo *prevence*, které je odvozeno od latinského výrazu *praeventus*, jež je překládáno jako „zákrok předem“. Dnes je prevence definovaná ve smyslu předcházení nežádoucím jevům ve společnosti a ochrana před nimi. Zabraňuje rozvoji negativního chování – sociálně patologických jevů. Snaží se vytvářet příznivé podmínky ve společnosti v oblasti ekonomické, sociální, vzdělávací, kulturní, výchovné, v oblasti zaměstnanosti a snaží se vytvářet podmínky pro příznivé využívání volného času. Mezi sociálně patologické jevy patří např. kriminalita, toxikománie, sebevraždnost, bezdomovectví, prostituce aj. Komerční sexuální zneužívání je jevem, který je doprovázen dalšími sociálně-patologickými jevy. Často je spojeno s kriminalitou (viz. následující kapitola), toxikománií, krádežemi, násilím, vydíráním.

Za nejvýznamnější prostředek sociální prevence je považována výchova dětí v rodině a ve vzdělávacích institucích. Dále se na prevenci podílí nevládní organizace, vlivným nástrojem je sociální politika státu ovlivňující systém vzdělání, zaměstnanosti, stabilitu a podporu rodiny, fungování policejního a soudního aparátu. (KRAUS, B. a kol., Hradec Králové, 2007, s. 234)

5.1.1 Prevence prostituce

Jednou z nejúčinnějších cest prevence prostituce je **streetwork**. Ten je charakteristický terénní práci sociálního pracovníka na ulici. Pracovník se snaží o navazování kontaktů, mapování terénu v oblastech, kde se provozuje komerční sex a v oblastech sociálně vyloučených komunit. Úkolem streetworkera je získat si důvěru klientek a ukázat jim cestu ke správnému jednání. Streetworker zajišťuje sociální rehabilitaci a podporu klienta.

Velký důraz je potřeba klást také na **sexuální výchovu**, která sehrává důležitou úlohu při harmonickém dozrání osobnosti mladého člověka. Nejčastějším zdrojem informací mladých lidí o pohlavním životě jsou časopisy, přátelé, rozhlas, televize a odborné knihy, až na posledním místě jsou rodiče a škola.

Sexuální výchova na školách je potřebná také proto, že oddaluje začátek pohlavního života a vede ke zvýšenému používání antikoncepce. (KRAUS, B. a kol., Hradec Králové, 2007, s. 235)

V oblasti prevence prostituce má svou nezastupitelnou úlohu také **stát**, který se podílí na vytváření preventivní politiky. Problematika je řešena *ministerstvem vnitra, ministerstvem práce a sociálních věcí a ministerstvem zdravotnictví*. Stát by měl také podporovat **nestátní organizace**, které se zabývají prevencí sexuálně přenosných onemocnění a intervencí, sociální pracovníci mají za úkol zajistit svým klientkám sociálně-právní a psychologické poradenství, zajišťují zdravotnické služby a volnočasové aktivity mezi prostituujícími se osobami. Cílem organizací je také zajistit finanční prostředky od státu pro svoji činnost a uplatňovat zákon o prostituci v praxi.

Dalším úkolem státu je vytvořit metodiku preventivních, osvětových a vzdělávacích témat a stanovit obsah výuky se zaměřením na rizikové skupiny, které jsou ve zvýšené míře ohrožené prostitučním chováním a na základě této metodiky provádět osvětu ve školách.

Stát by měl zvýšit efektivitu spolupráce jednotlivých složek Policie ČR při vyšetřování trestných činů, které jsou spáchány v souvislosti s prostitucí.

V neposlední řadě by měl také posílit ochranu dětí a mládeže před prostitucí a dalším jednáním vedoucím k mravnímu zpustnutí. Zaměřovat se na ochranu osob ohrožených prostitucí, terénní sociální práci a resocializaci těch, kteří přestanou prostituci provozovat.

Prostituce velmi úzce souvisí s mravnostní kriminalitou. Při řešení mravnostní kriminality se často hovoří o její prevenci, proto je na místě zmínit *primární, sekundární a terciární* oblasti prevence.

5.2 Primární prevence

Je zaměřena na širokou populaci a směřuje do budoucna. Cílem primární prevence je snaha nežádoucímu jevu předejít, snaží se o vytváření žádoucího celospolečenského klimatu, které bude nepříznivé pro vznik negativních jevů a bude podporovat pozitivní chování jednotlivců i skupin a mělo by přispívat působením výchovně-vzdělávacích zařízení, masmédií a legislativy. Aby byla primární prevence účinná, je důležité zaměřit se na nejnižší věkové skupiny obyvatel, na prostředí, ve kterém se utvářejí postoje a hodnotová orientace a na sociální vztahy. V současnosti bohužel k této prevenci nepřispívá komerční televize, která

ve svých pořadech velmi často prezentuje pokleslé formy pohledu na lidskou sexualitu a také násilí jako běžnou formu řešení konfliktů. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 34)

5.3 Sekundární prevence

Zaměřuje se na tzv. rizikové skupiny či jedince, u nichž můžeme předpokládat, že se dostanou do situace, kdy jejich činnost bude hodnocena jako sociálně patologická, nebo se do této situace již dostali. Tato prevence je též zaměřena na další rizikové faktory, mezi které řadíme sociální prostředí, ve kterém jedinec žije a zaměřuje se také na sociální vztahy, ve kterých se jedinec pohybuje. Základem této činnosti je včasné vyhledávání problému, podávání informací, poradenství, sociální péče. K tomuto účelu slouží *specializované poradny, linky důvěry, nízkoprahové kluby*, také je možnost obrátit se na *sociální pracovníky* na úřadech, na *výchovné poradce* ve školách aj. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 34)

5.4 Terciární prevence

Cílem této prevence je zajistit a poskytnout včasnou odbornou pomoc. Terciární prevence předpokládá, že ke spáchání trestného činu již došlo. Zaměřuje se na minimalizaci škod, eliminaci recidivy a na resocializaci. Zahrnuje aktivity a opatření zaměřené na jedince i skupiny osob, které již páchají trestnou činností nebo se dostali do kategorie sociálně negativního chování (prostituce, kriminalita, násilí, šikana). V této oblasti působí *léčebná zařízení, vězeňství, občanská a charitativní sdružení, církevní aktivity*. (CHMELÍK, J., Praha, 2003, s. 34)

V současné době není v ČR zpracována metodika preventivního působení mezi nejrizikovějšími skupinami ohroženými prostitutivním chováním. Je potřeba zvýšit zdravotní výchovu, aby se již prostituující osoby naučily dodržovat zásady bezpečného sexu a pravidelně docházely na lékařské kontroly a na dobrovolná vyšetření HIV/AIDS, kapavky a syfilitidy.

Důležitým preventivním opatřením v problematice komerčního sexu je působení na změnu v právním vědomí občanů. Je nutné, aby se přijala taková ***zákonná ustanovení***, která by směřovala k regulaci a kontrole zmíněného jevu.

Co se týče současné právní situace týkající se prostituce v ČR, jediné právní normy, které prostituci reflektují, jsou:

- **Listina základních práv a svobod**
- **Zákon o potírání obchodu s ženami a dětmi**
- **Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí**
- **Zákon č. 2/2003 Sb., o obcích**, podle něhož může být postiženo jednání, které je v rozporu s vydanou obecně závaznou vyhláškou jako přestupek podle
- **zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích**
- **zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví**

Poslední dvě zmíněné právní normy souvisejí s problematikou pohlavně přenosných nemocí.

5.5 Sociální problémy související s prostitucí, které by bylo potřeba legislativně uchopit dle Ministerstva vnitra

1. **Prostituující se osoby ve své většině neplatí zdravotní a sociální pojištění.** Doba, po kterou neplatí příspěvky na sociální pojištění, se jim nezapočítává do doby potřebné pro nárok na starobní důchod, rovněž jim nevzniká nárok na dávky vyplývající z nemocenského pojištění, tj. nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitá pomoc v mateřství. Paradoxem však je, že mnohé z nich jsou evidovány na úřadě práce a pobírají podporu v nezaměstnanosti, nebo posléze různé „sociální dávky“.
2. **Neexistence legislativní úpravy povinných pravidelných prohlídek osob žijících rizikovým sexuálním životem.** Prostitutky se odmítají podrobit lékařskému vyšetření a na výzvu hygienické stanice se nedostaví. Pohlavní choroby, kterými trpí, pak většinou léčí samy bez odborné lékařské pomoci. V důsledku tohoto chování pak dochází k rozšiřování pohlavních chorob.

3. **Výrazně roste počet prostitutek, které v souvislosti s prostitucí nechtěně otěhotní a po porodu své dítě opustí.** Tyto děti jsou pak velmi často umíst'ovány (nedojde-li k jejich osvojení) do kojeneckých ústavů a posléze do dětských domovů, což se sebou přináší nemalé náklady pro stát, které jsou hrazeny především z daní.
4. **Snaha o resocializaci prostituujících se osob,** které jsou více či méně motivované vrátit se do normálního života. Tyto ženy jsou zpravidla málo kvalifikované nebo zcela bez kvalifikace, psychicky a sociálně nevyspělé, sociálně naivní, mají dluhy – tyto dispozice znesnadňují jejich resocializaci.
5. **Roste počet prostituujících se osob závislých na drogách.** U některých, návyk na drogy vypěstují kuplíři, aby na ně měli co nejsilnější vliv, jiné začnou brát drogy samy. Resocializace těchto osob je prakticky nemožná.
6. **Prostituce prohlubuje xenofobii a rasovou nesnášenlivost.** Na jedné straně jsou organizátory silniční a pouliční prostituce ve většině případů Romové a Romky a cizinky provozující prostituci, na druhé straně jsou nejčastějšími zákazníky Němci a Rakušané. To posiluje xenofobní tendence zejména v oblastech, v nichž je prostituce veřejně nabízená.
7. **Dochází k porušování veřejného pořádku, rušení nočního klidu, k výtržnostem v místech, kde je prostituce veřejně nabízena.**
8. **Kontrolní činnost v erotických podnicích, neefektivní snaha o regulaci erotických podniků, jejich počtu, vzhledu a umístění a kontrola jejich provozu.** To se týká i preventivně – zdravotního působení mezi osobami vykonávajícími prostituci.
9. **Obrovské toky nezdaněných a nezdanitelných finančních příjmů.** Celkové příjmy z prostituce dosahují astronomických částek, které nemohou být zdaněny – prostituce není jako výdělečná činnost legalizována. Platby za prostituci jsou uskutečňovány zejména v zahraničních měnách.
10. **Prostituující se cizinky** - na území České republiky se zpravidla sdružují v rámci periodicky obnovujícího turistického pobytu (30 dní). Po uplynutí této lhůty vycestují mimo území České republiky, aby získaly nové razítko do pasu, a tak si na další měsíc zlegalizovaly svůj pobyt v České republice. Další formou pobytu jsou falešná pozvání tzv. „voucher“, případně nelegální pobyt. (*mvcr.cz*)

5. 6 Sociální služby věnující se intervenci komerčně sexuálně zneužívaným osobám

Sociální služby jsou v našem prostředí chápány jako služby, které pro někoho něco činí. Služby rozdělujeme na *státní* a *nestátní* a činnost pomoci je většinou směřována do nestátních organizací, které jsou ve většině případů podporovány státem.

Sociální služby, které se věnují prostituujícím ženám jsou nejčastěji služby, které poskytují informace, zprostředkovávají kontakt se společenským prostředím, poskytují psychologickou a sociální terapii, pomáhají při prosazování práv a zájmů svých klientek.

Podle zákona č.108/ 2006 mohou prostituující ženy využívat:

- Azylové domy
- Kontaktní centra (pokud jsou závislé na návykových látkách)
- Telefonická krizová intervence
- Krizová pomoc
- Terénní programy (zde je cílem samotných pracovníků vyhledávat osoby ohrožené sociálním vyloučením)
- Sociální poradenství

Ráda bych aspoň stručně představila činnosti konkrétních organizací věnujících se osobám komerčně sexuálně zneužívaným a obětem obchodu s lidmi:

- ***Rozkoš bez rizika*** – její činností je prevence a léčba pohlavních onemocnění, streetwork, sociálně-právní a psychologické poradenství, zdravotnické služby, volnočasové aktivity, poskytuje informace o HIV/AIDS.
- ***LaStrada*** – věnuje se pomoci obětem obchodu s lidmi, ženám zneužívaným v práci a nuceným k prostituci. Klientkám/ klientům poskytuje anonymní azylové ubytování, právní a sociální poradenství, lékařskou pomoc, psychologickou pomoc, finanční podporu, pomoc při návratu do země původu, pomoc při hledání nového zaměstnání, tlumočení a krizovou intervenci. Zároveň

se podílí na prevenci a informovanosti o obchodování s lidmi formou poskytování informačních materiálů, přednášek a školení, sjednávají informační kampaně a připravují publikace studií.

- **Projekt ŠANCE** – zaměřuje se na pomoc komerčně sexuálně zneužívaným mladým lidem žijícím na ulici a prevencí homosexuální prostituce. Klienti mohou navštěvovat STREETCENTRUM, kde jim je poskytnuto náhradní oblečení, hygienické potřeby, mohou se zde osprchovat, vyprat si. Je jim poskytnuto občerstvení, léky dostupné bez receptu a testy na HIV. Dále mohou navštěvovat Dům ŠANCE, kde jsou jim poskytnuty různé formy terapie (arteterapie, psychoterapie, canisterapie). Je zde k dispozici internet aj. Dále v domě Šance existuje pracovní dílna, kde se koná alternativní vzdělávání, je zde poskytnuta pomoc při hledání práce a bydlení, což je podporováno Annoncí a programem Start people.
- **Projekt Magdala** – věnuje se pomoci obětem obchodu s lidmi, krizové intervenci, poskytuje chráněné bydlení, materiální a následnou pomoc.
- **Bílý kruh bezpečí** – pomáhá obětem trestných činů, hlavně obětem domácího násilí, ale také obětem obchodování. Provozuje telefonickou krizovou intervenci, poskytuje služby obětem trestných činů a jejich příbuzným. Dává praktické rady, pořádá semináře, kongresy a vydává publikace.

Organizací máme v každém kraji několik, dále se komerčně zneužívaným obětem věnují Farní charity, Help-in o.p.s., Intervenční centra, K-centra, Krajské hygienické stanice, Občanské poradny pro oběti komerčního sexuálního zneužívání, organizace Adra, státní zdravotní ústavy, agentura Ulice aj.

6. KOMERČNÍ SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ A S NÍM SPOJENÁ KRIMINALITA

S prostitucí je spojena celá řada trestné činnosti. Je páchána jak samotnými prostitutkami, tak na prostituujících osobách. Bohužel mnoho případů je těžko dokazatelných. K prostituci se často váže organizovaný zločin, je spojena s obchodem s drogami, omezováním osobní svobody, únosy a obchodem se ženami.

6.1 Trestný čin kuplířství

§ 189 trestního zákona

Zákon postihuje 2 druhy jednání. První jednání spočívá v tom, že pachatel, tedy tzv. kuplíř, *svede* dívku či chlapce k provozování komerčního sexu. Kuplíř často přesvědčuje sliby o lukrativnosti prostituování, o snadném výdělku apod. Druhým jednáním, které je podle zmíněného zákona postihováno je *kořistění pachatele* (kuplíře) z prostituce jiného. Kořistění znamená jakýkoliv majetkový prospěch. Kuplíř je osoba, která využije svého vlivu na oběť, na níž je kladen určitý nátlak. Mezi kuplíře se často řadí také rodinný příslušníci obětí, partneři obětí či majitelé veřejných domů, podniků, restaurací aj. Často si hrají na „ochránce“, kteří si za svoji ochranu pobírají většinu výdělku prostituujících. Kuplíř tak má charakter tzv. „vydržované osoby.“ (CHMELÍK, J. a kol., Praha, 2003, s. 100-101)

6.2 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

§ 190 trestního zákona

Tento zákon byl vytvořen proto, aby byl chráněn zájem společnosti na řádné výchově osob mladších 18-ti let. Chrání před sváděním k nemravnému životu, který vede ke zpustnutí člověka a dochází k mravnímu úpadku osobnosti. Mravní úpadek osobnosti se projevuje v nepřiměřeném chování jedince, např. sklony k promiskuitě, z mladistvého se stává sociální delikvent, který se dopouští trestné činnosti. Zákon upravuje provozování prostituce v blízkosti častého výskytu dětí.

6.3 Trestný čin omezování osobní svobody a zbavení osobní svobody

§ 171 a § 170 trestního zákona

Mravností trestná činnost je téměř vždy spojována s omezováním osobní svobody nebo dokonce až s jejím zbavením. Omezení nebo zbavení osobní svobody je charakteristické tím, že jedinci není umožněn svobodný pohyb (např. je uzavřen v místnosti, pohyb je mu znemožněn svázáním, je mu bráněno v opuštění dopravního prostředku). Omezení v takovém případě musí být způsobeno bez oprávnění pachatele. Co se týče časové hranice mezi zbavením osobní svobody a jejím omezováním, není přesně vymezena a z toho plyne, že je vždy posuzována individuálně. (CHMELÍK, J. a kol., Praha, 2003, s. 112)

6.4 Trestný čin obchodování s lidmi

§ 168 trestního zákona

Jedná se obchodování se všemi lidmi (jsou využíváni k nevolnictví, k nucené práci, k otroctví) nejen s lidmi za účelem provozování komerčního sexu. Oběti, jež jsou vykořisťované v ČR, nejčastěji pochází ze zemí bývalého Sovětského svazu (Ukrajina, Rusko, Moldavsko) a dalších států jako je např. Vietnam. Skupiny, které se podílí na organizovaném zločinu obchodování, jsou v naší zemi nejčastěji ruskojazyčného nebo bulharského původu. Jedná se o gangy napojené na mezinárodní organizovaný zločin. Veškeré zisky, které z obchodování mají, se snaží převést do legálních forem podnikání. Obchodování s lidmi se dnes týká každého státu světa. Jeho potírání je velmi problematické a vyžaduje mezinárodní spolupráci. V současné době se obchod s lidmi stává vážným tématem politiky mnoha zemí.

6.5 Trestný čin zavlčení do ciziny

§ 172 trestního zákona

Skutková podstata trestného činu zavlčení do ciziny opětovně souvisí se zasahováním do práv a svobod občana. Často je spojován s trestným činem obchodování se ženami a trestným činem kuplířství. Jedná se o závažný případ omezování osobní svobody. Zmíněné jednání spočívá ve zlákáni, oklamání, odvlčení pod pohrůžkou násilí, nájmu nebo doprovázení ženy do ciziny, často za účelem provozování sexuálních služeb. Ženy jsou

svedeny vidinou snadného výtědku nebo získají iluzi o lukrativnosti zaměstnání, jsou málo obeznámené a do zmíněné situace se dostanou velice snadno. (*CHMELÍK, J. a kol., Praha, 2003, s. 113*)

7. TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K PROSTITUCI

V poslední kapitole teoretické části bych se ráda zmínila přístupy, které se věnují hledisku na novodobou prostituci. Dnes se na prostituci teoreticky nahlíží ze dvou pohledů. Z pohledu sociologicko-psychologického a z pohledu právního. Sociologicko -psychologický pohled pojímá prostituci, jako jednu z forem deviantního chování, naproti tomu právní pohled spočívá v postoji společnosti z hlediska represe.

7.1 Sociologicko-psychologické teorie

Dle Urbana a Dubského (2008) rozdělujeme faktory vzniku deviantního chování na *vnitřní* a *vnější*. Z *vnitřních* faktorů můžeme jmenovat např. faktory biologické, ke kterým patří nadbytek hormonů v lidském těle, vrozené vývojové vady aj. Dále sem patří faktory psychické, k nimž patří nedostatek pocitu lásky, porucha vztahu dítěte k rodičům, poruchy osobnosti apod. Co se týče *vnějších* faktorů, zde můžeme jmenovat faktory sociální a kulturní. (URBAN, L.; DUBSKÝ, J., Plzeň, 2008., s. 56)

V dnešní době existují 3 teorie, které zdůvodňují vznik prostituce: biologizující, psychologické a sociologické. (URBAN, L.; DUBSKÝ, J., Plzeň, 2008, s. 132)

7.1.1 Biologizující teorie

Teorie shledává příčiny prostituce v genetických a biologických rysech člověka. Původ prostituujícího chování jedinců spatřuje na základě různých somatických poruch, další příčinou může být také zvýšená touha mužů a žen po sexu související s jejich sexuální vzrušivostí. (URBAN, L.; DUBSKÝ, J., Plzeň, 2008. s. 132)

7.1.2 Psychologizující teorie

Ta je zaměřena na oblast sexuality a erotiky. Urban a Dubský se zmiňují o tzv. „sexuální přelétavosti“. Podle zmíněné teorie je prostituce důsledkem psychologické patologie, poruch osobnosti. U prostituujících jedinců si všímá jejich psychických vlastností, charakterových rysů, inteligence a hodnotové orientace. Jak už bylo zmíněno dříve, opět je zde zaznamenán fakt, že mezi prostitutky a prostitutkami je vysoký počet osob zneužívaných v dětství. Příčinou toho můžeme být narušený vztah k vlastnímu tělu a k sexu. Teorie zkoumá duševní vlastnosti a procesy, tělesné prožívání a příčiny takového chování vzniklé v minulosti

člověka (např. pohlavní zneužívání dítěte, týrání, duševní choroba). (URBAN, L.; DUBSKÝ, J., Plzeň, 2008, s. 132)

7.1.3 Sociologické teorie

Vycházejí z teze, jak sociální prostředí (ekonomický kapitál, kultura, módní trendy) ovlivňují člověka. Teorie vysvětlují příčiny vzniku sociálních deviací. Jedná se o teorie anomie, etiketizační teorie, subkulturní teorie, situační a interakční teorie. Za příčiny považují např. nedostatečné finanční zajištění, dospívání v patologickém prostředí, deficit vzdělání aj. (URBAN, L.; DUBSKÝ, J. Plzeň, 2008. s. 132)

7.2 Právní přístupy k prostituci

Právní úpravy se během historie měnily. Souvisí to s dějinným pohledem na prostituci. Jsou dějinná období, kdy byla prostituce tolerována a na druhou stranu jsou i období, kdy byla trestně stíhána. Z tohoto úhlu tedy členíme právní přístupy na *cechovní*, *reglementační*, *aboliční* a *represivní*. (mvcr.cz)

- **Přístup „cechovní“** – je typickým středověkým přístupem, kdy byla prostituce provozována jako živnost.
- **Přístup reglementační** – v tomto případě je prostituce legalizována. Je podřízena státnímu doзору a kontrole (sociálnímu, zdravotnímu a preventivnímu opatření)
- **Přístup represivní** – prostituci netoleruje, přímo ji zakazuje a trestá (jak aktéry, tak zákazníky). Bohužel však tento systém situaci neřeší a naopak prostituci zahání do ilegality.
- **Přístup aboliční** – zaměřuje se na postih jevů, které prostituci provázejí. Soustředí se na organizovaný zločin (kuplířství, obchod s lidmi). Osoby, které vykonávají komerční sex stigmatizuje a zakrývá tak skutečné problémy.

8. Výzkumná část

8.1 Vymezení cílů výzkumu

A. V první řadě bylo mým cílem zjistit, jaká je zkušenost studentů HTF s komerčním sexem, zda by někdo ze studentů byl ochoten využít komerčních sexuálních služeb nebo zda se najde někdo, kdo už zkušenosti s využíváním nebo poskytováním těchto služeb má. Také jsem se pokusila zjistit, jestli by byli dotazovaní schopni tolerovat, kdyby komerčních sexuálních služeb využíval jejich partner/partnerka.

B. Dalším záměrem mého výzkumu bylo vypátrat, jaké je podvědomí studentů o problematice komerčního sexuálního zneužívání. Zda považují prostitutky/prostitutky spíše za oběti nebo za osoby, které si tak vybraly ze své vlastní vůle. Dotkla jsem se tématu obchodování s lidmi a chtěla jsem zjistit, zda-li jsou schopni si uvědomit, že v této oblasti je nezbytností, se rovněž zamyslet nad organizovaným zločinem, jenž využívá lidi k prodeji sexuálních služeb. Dále jsem se snažila zjistit, jestli studenti spatřují rozdíl v postoji společnosti k virtuální a kontaktní prostituci.

C. Třetí výzkumnou oblastí, kterou jsem se zabývala, bylo, jak se studenti HTF orientují v problematice soukromého života prostituujících. Zda vědí něco více o tom, co se v člověku, který se živí sexem odehrává, z jakého prostředí tito lidé pocházejí a jaké jsou jejich nejen rodinné, ale také partnerské vtahy. Dále jsem se snažila vyzkoumat, jaký názor mají studenti na intelektuální úroveň prostituujících osob a jejich návratu do běžného života.

D. Předposledním úkolem výzkumu bylo prozkoumat, jaká je orientace studentů v sociálních službách, které se věnují klientům a klientkám, jenž se živí prostitucí. Zda mají ponětí o tom, jak se k problematice prostituce staví stát, jestlipak mají přehled v neziskových organizacích, které se prostituujícím osobám věnují a zda považují za vhodné, že se sociální služby těmto klientům pomáhají. Dále se pokouším zjistit, zda-li souhlasí s regulací prostituce či nikoliv.

E. Závěrečným úkolem výzkumu bylo prověřit morální postoj k problematice prostituce. Zda mají dotazovaní názor, že prostituce ohrožuje mravnost obyvatelstva či nikoliv. Jestlipak by byli schopni vzít si peníze za sex, zda-li můžeme prostituci považovat za běžné povolání. V poslední řadě jsem se snažila vyzkoumat, jaký je názor studentů/studentek

na šíření viru HIV/AIDS a syfilis prostituujícími osobami.

8.2 Formulace hypotéz

1. hypotéza – zkušenosti s komerčními sexuálními službami

Mým předpokladem je, že většina ze studentů HTF nebude mít příliš zkušeností s oblastí komerčních sexuálních služeb. Jedná se o specifickou skupinu studentů, kteří jsou dle mého názoru, morálně na vysoké úrovni a těchto služeb nevyužívají. Co se týče tolerance ke svým partnerům v oblasti prostituce, jsem též názoru, že většina by takové chování ve svém partnerském vztahu netolerovala.

2. hypotéza – podvědomí o problematice komerčního sexuálního zneužívání

Dle mého názoru budou mít studenti o problematice komerčního sexuálního zneužívání aspoň částečně přehled. Ve většině případů jsem se tázala studentů psychosociálních studií a ti by měli mít v této oblasti dostatečné informace. V pohledu na kontaktní a virtuální prostituci dle mého názoru nebudou mít studenti ucelený názor.

3. hypotéza – psychosociální vývoj a problematika prostituujících osob

Očekávám, že odpovědi v tomto případě budou různé. Bude záležet na tom, jak hluboce se respondenti zamyslí nad danými otázkami. Ale věřím, že majorita bude mít názor správný a jakožto studenti psychosociálních studií, kteří se s předmětem sociálních deviací setkávají v mnoha přednáškách, bude jejich orientace ve zmíněné problematice uspokojivá.

4. hypotéza – orientace v sociálních službách a v postoji státu k prostituci

V případě orientace dotazovaných v oblasti sociálních služeb spojených s prostitucí nemám pochybnosti, že by studenti HTF přehled o těchto službách neměli, ani nepochybuji o tom, že by nebyli toho názoru, že je korektní, aby neziskové organizace pomáhaly osobám žijícím se prostitucí. Co se týče názoru na to, jak se k oblasti komerčního sexuálního zneužívání staví stát, věřím, že zde už studenti stoprocentní přehled mít nebudou, ale jejich stanoviska budou spíše správná. V otázce, zda považují za správné, aby prostituce byla regulována, očekávám odpovědi kladné, kdy budou dotazovaní s regulací souhlasit.

5. hypotéza - morální postoj

Myslím si, že zde je jednoznačné, jak budou dotazovaní odpovídat. Většina bude prostituci považovat za činnost, která narušuje mravnost obyvatelstva a zároveň se ztotožní s názorem, že prostitute patří mezi „ponižující“ povolání. Dle mé hypotézy se najde minimum studentů/studentek, kteří by si nechali zaplatit za sexuální službu. Co se týče orientace ve zdravotních aspektech prostituce, zde bude informovanost studentů nedostatečná.

8.3 Metody výzkumné práce

Jako metodu výzkumu jsem pro svou diplomovou práci použila dotazník. Jedná se o výzkum kvantitativní, který se zaměřuje na rozsáhlejší společenskou oblast a opatřuje větší okruh informací. Respondenti byli tázáni anonymně. Jediné osobní údaje, které bylo potřeba vyplnit, byly údaje, zda byl dotazovaným muž či žena. Jednalo se tedy o výzkum formou ankety, kde byl položen určitý počet otázek (v mém případě 17 ot.) k problematice komerčního sexuálního zneužívání. Odpovědi byly v rozmezí podle Leichtrovoy škály. Forma odpovědí je *ano, spíše ano, nemám názor, spíše ne a ne*. Otázky jsem pokládala tak, aby odpověď na ně byla co nejstručnější a jasná. Anketu naleznete dále v sekci příloh.

8.4 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkum probíhal na *Husitské teologické fakultě* a byli vybráni pouze studenti této fakulty. Nejčastěji dotazovanými byli studenti *psychosociálních studií*. Věkový průměr studentů byl zhruba 24 let, dotazovala jsem se spíše studentů vyšších ročníků. Celkový počet dotazovaných byl 100 studentů, kdy polovina odpovědí byla od dívek a druhá polovina byla od chlapců. Výzkum v terénu mi zabral několik dní. Důvod, proč jsem si zvolila studenty Husitské teologické fakulty byl ten, že je považuji za trošku odlišnou kategorii studentů a velmi mě zajímal obzvláště jejich názor na problematiku zaměřenou na komerční sexuální zneužívání.

8.5 Zpracování výzkumu

V této podkapitole bych ráda definovala úkoly (otázky), které jsem studentům pokládala a v tabulkách jsem poznamenala jejich odpovědi. Podle zmíněné tabulky je možno vydedukovat, jak se studenti HTF ke zpracovanému tématu staví a jaký je jejich přehled

v oblasti prostituce.

1. Domníváš se, že bys někdy za život byl schopen využít služeb placeného sexu?

Tabulka č. 1 Názor na poskytování služeb placeného sexu

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	15	10	2	10	13
žena	1	2	5	10	32

Odpovědi na zadanou otázku jsou různorodé. Dalo se předpokládat, že kladná odpověď bude u chlapců častější než u dívek. V tomto případě celkem 30% chlapců odpověděla *ano* a 20% *spíše ano*, 4% *nemají názor*, 20% se shodlo na odpovědi *spíše ne* a zbylých 26% by služby placeného sexu nevyužilo. Podle toho můžeme usoudit, že pohled na využívání služeb komerčního sexu je u mužů odlišný. Ženy jsou vůči využívání sexuálních služeb opatrnější, nemají takovou potřebu sexuálního uspokojení a navíc, dle mého názoru stále platí to, že ženy jsou více zaměřeny na partnerský vztah a lásku. Proto odpovídaly převážně záporně. *Spíše ne* odpovědělo 20% a *ne* 69%, zbylých 6% se přiklonilo k odpovědím kladným (*ano* odpověděly 2% žen a *spíše ano* 4%). 10% žen si nedokázalo vytvořit na otázku názor.

2. Myslíš si, že prostituti/prostitutky ohrožují mravnost obyvatelstva?

Tabulka č. 2 Pohled na mravní stránku prostituce

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	8	13	2	15	12
žena	15	5	1	20	9

Výsledek této otázky mě velmi překvapil. Očekávala jsem, že studenti/studentky HTF budou mít na mravní stránku prostituce odlišný názor, ale výsledky jsou jiné. Dá se říci, že jsou téměř vyrovnané, 16% studentů a 30% studentek odpovědělo *ano* a 26% studentů a 10% studentek odpovědělo *spíše ano*, jsou tedy toho názoru, že prostituce ohrožuje mravnost obyvatelstva a druhá polovina je názoru opačného, 30% mužů a 40% žen odpovědělo *spíše ne*, 24% mužů a 18% žen odpovědělo jednoznačně *ano*. Zbývajících 6% (4% mužů a 2% žen) nemá názor.

3. Myslíš si, že prostitutky/prostitutky si svoje povolání vybírají zcela dobrovolně nebo jsou spíše obětmi obchodu s lidmi?

Tabulka č. 3 Přehled v problematice obchodování s lidmi

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	30	5	1	3	11
žena	2	30	3	14	1

V případě těchto odpovědí jsem zjistila, jak nedostatečně jsme informováni o problematice organizovaného zločinu. Větší část studentů/studentek je toho názoru, že prostitutky a prostitutky si svobodně, z vlastní vůle, vybírají práci v sexuálním průmyslu. *Ano* (z vlastní vůle) odpovědělo 60% mužů a 4% žen, *spíše ano* odpovědělo 10% mužů a 60% žen. Naštěstí je také vysoké procento těch, kteří toho názoru nejsou a v oblasti problematiky komerčního sexuálního zneužívání se aspoň částečně orientují, *spíše ne* odpovědělo 6% mužů a 28% žen a *ne* 22% mužů a 2% žen. 8% *nemá názor* (z toho ženy 6%, muži 2%).

4. Vzal/vzala by sis někdy peníze za sex?

Tabulka č. 4 Postoje k sexuálním službám

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	3	0	1	0	46
žena	1	1	3	2	43

Postoje k sexuálním službám jsou u studentů a studentek HTF téměř shodné. Velká většina z nich odpověděla na otázku, zda by si vzali za sex peníze, záporně tzn. 92% studentů a 86% studentek odpovědělo *ne*, 4% studentek *spíše ne*. Jen nepatrné procento studentů a studentek je jiného mínění, 6% studentů a 2% studentek odpovědělo *ano*, 2% studentek *spíše ano*, 8% *nemá názor*, z toho 6% studentek a 2% studentů.

5. Myslíš si, že prostitute by se měla regulovat (daněmi, snížením počtu veřejných domů)?

Tabulka č. 5 Názor na regulaci prostitute

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	40	5	1	4	0
žena	45	5	0	0	0

Co se regulace prostituce týče, studenti a studentky HTF se opět ve svých názorech shodují, velké procento studentů/studentek souhlasí s regulací prostituce 80% studentů a 90% studentek odpovědělo *ano*, 10% studentů a 10% studentek *spíše ano*. Nejvíce z nich je toho názoru, že by se měla prostituce regulovat daněmi, což ale spočívá v tom, že by komerční sex dostal status běžného zaměstnání. Poté bychom se měli zamyslet nad otázkou: „Je eticky vhodné, aby se komerční sex zařadil mezi běžná povolání?“ S tím, aby se prostituce neregulovala, se ztotožňuje 8% studentů, jejichž odpověď byla *spíše ne*. Jeden student *nemá názor* (2%).

6. Jsou prostitutí/prostitutky skupinou, která nejvíce šíří virus HIV/AIDS, syfilitidu?

Tabulka č. 6 Prostituce a šíření viru HIV/AIDS a syfilitidy

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	10	10	0	18	12
žena	12	20	2	10	6

Výsledky tabulky ukazují, že chlapci a dívky se v názoru, zda jsou prostituující osoby největšími šířiteli HIV/AIDS a syfilitidy, neshodují. Dívky jsou častěji toho mínění, že osoby živící se komerčním sexem jsou hlavními roznašeči uvedených onemocnění, v tomto případě *ano* odpovědělo 24%, *spíše ano* 40%, *ne* 12% a *spíše ne* 20%, 4% dívek *nemá názor*. Chlapci jsou mínění spíše opačného, kdy *ano* odpovědělo 20%, *spíše ano* také 20%, *ne* 24% a 36% *spíše ne*.

7. Myslíš si, že tyto dívky/chlapci pochází ze stabilního rodinného prostředí?

Tabulka č.7 Názor na rodinné prostředí z něhož prostitutí/prostitutky pochází

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	2	0	12	30	6
žena	2	1	5	40	2

Stav rodinného prostředí *sociálních deviantů*¹⁰ je studentům HTF nejspíše znám. Dívky i chlapci se téměř shodují, že prostituující osoby pocházejí z nestabilního rodinného prostředí, které významně ovlivňuje jejich chování a postoje ve společnosti (12% mužů a 4% žen jsou bez pochybností přesvědčeni, že *ne*, 60% mužů a 80% žen se přiklání k odpovědi *spíše ne*). Odpověď *ano* najdeme u 4% žen i 4% mužů, *spíše ano* u 2% žen, 34%

¹⁰ sociální deviace – jedná se o odchylku od společenské normy

dotazovaných *nemá názor* (24% mužů, 10% žen). Musíme si však uvědomit, že v případě této problematiky se zaměřujeme pouze na prostitutky a prostitutky, jenž se věnují placeným sexuálním službám dobrovolně.

8. *Myslíš si, že tito chlapci/dívky mají stabilní partnerské vztahy?*

Tabulka č.8 Názor na funkci partnerských vťahů prostituujičích osob

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	1	2	5	38	4
žena	0	3	1	45	1

Z tabulky č. 8 zjišťujeme, že odpovědi studentů a studentek jsou opětovně velice podobné. Většina z nich správně usuzuje, že partnerské vztahy prostituujičích osob, pokud tedy nějaké mají, nejsou příliš stabilní (*ano* si myslí 2% mužů, *spíše ano* 4% mužů a 6% žen, *ne* 8% mužů a 2% žen, *spíše ne* 76% mužů a 90% žen, zbytek nemá názor, tzn. 10% mužů, 6% žen).

9. *Myslíš si, že je správné, že sociální služby poskytují pomoc klientům/klientkám provozujícím komerční sex?*

Tabulka č.9 Prostituce a sociální služby

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	20	20	0	8	2
žena	20	25	0	5	0

Jak plyne z výsledků otázky č. 9, nejčastějšími odpověďmi studentů/studentek HTF byly odpovědi, z nichž vyplývá, že je správné, když sociální služby pomáhají klientkám/klientům provozující komerční sex. S odpovědí *ano* se ztotožnilo 40% žen i mužů, se *spíše ano* 40% mužů a 50% žen. Překvapilo mě také pár záporných odpovědí, které svědčí o tom, že studenti/studentky se v problematice komerčního sexuálního zneužívání neorientují dostatečně (*ne* odpovědělo 4% studentů, *spíše ne* 16% studentů a 10% studentek).

10. Znáš některé konkrétní NNO (neziskové organizace), které se jim věnují?

Tabulka č. 10 Přehled v oblasti NNO (neziskových organizací)

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	2	0	0	0	48
žena	5	0	0	0	45

Při vyhodnocování odpovědí na otázku, která zjišťovala přehled studentů a studentek v oblasti sociálních služeb poskytujících pomoc komerčně sexuálně zneužívaným osobám, jsem byla nepříjemně překvapena. Téměř většina z dotazovaných neznala ani jednu konkrétní organizaci, která se zmíněným klientům věnuje (96% studentů a 90% studentek). Zbytek dotazovaných, jejichž odpověď byla kladná (4% studentů, 10% studentek), zmínil organizaci *Rozkoš bez rizika*.

11. Myslíš si, že stát pracuje na snížení prostituce?

Tabulka č.11 Přístup státu k prostituci

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	5	15	1	5	24
žena	0	1	5	42	2

V odpovědích na otázku týkající se pohledu na přístup státu k problematice prostituce se studenti a studentky HTF rozčleňují. Studenti nemají názory jednotné, ale přiklánějí se spíše k odpovědím záporným, tedy, že stát se nijak nesnaží o regulaci prostituce (*ne* odpovědělo 48%, *spíše ne* 10%, *ano* 10% a *spíše ano* 30% studentů). Studentky se ve většině shodují a také se přiklánějí k názoru, že stát se problematice prostituce příliš nevěnuje (*ne* byla odpověď 4% a *spíše ne* 84% dotazovaných dívek). S odpovědí *ano* se ztotožnila pouze jedna studentka (2%).

12. Může se dle tvého názoru prostitutka/obět' vrátit do života běžné populace a žít normální život, aniž by to na ní neponechalo nějaké následky?

Tabulka č. 12 Názor na návrat prostituujících do běžného života

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	5	6	10	20	9
žena	8	8	20	4	10

Názory studentů a studentek na návrat prostitutek/prostitutů do běžného života jsou velmi rozmanité. 30 studentů/studentek ze 100 nedokázalo na otázku odpovědět, *nemám názor* označilo 20% mužů a 40% žen. Ti, kteří odpověděli jinak, se také plně neshodují. Chlapci se přiklánějí spíše k názoru, že prostitutí/prostitutky nejsou schopny žít svůj život bez následků (*ne* odpovědělo 18%, *spíše ne* 40%) a odpovědi dívek jsou téměř shodné, 16% dívek se přiklání k odpovědím *ano* a *spíše ano*, 28% dívek je opačného mínění (*ne* označilo 8%, *spíše ne* 20%).

13. Myslíš si, že virtuální prostituce je tolerovanější než kontaktní prostituce

Tabulka č. 13 Přístup k virtuální a kontaktní prostituci

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	38	5	5	1	1
žena	20	5	3	20	2

Moje další otázka týkající se tolerance k určitým druhům prostituce, má opětovně různorodé odpovědi. Hodnocení chlapců a dívek se příliš neshodují. Odpovědi dívek jsou odlišné a poukazují na to, že dívky nemají ucelený názor. *Ano* odpovědělo 40% dívek, *spíše ano* 10%, *ne* 4% a *spíše ne* 40% dívek. Co se týče odpovědí chlapců, je zde rozdíl, ti se spíše shodují a jsou takového úsudku, že virtuální prostituce je tolerovanější než prostituce kontaktní. Z toho plyne, že *ano* odpovědělo 76% mužů, *spíše ano* 10%, *ne* 2% a *spíše ne* 2%. Názor na zmíněnou problematiku chyběl 16% studentů (10% chlapců a 6% dívek).

14. Myslíš si, že jsou prostituující ženy/muži intelektuálně na nižší úrovni?

Tabulka č. 14 Intelekt prostituujících

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	0	5	3	30	12
žena	1	2	0	25	22

Značná část respondentů mě v případě otázky č. 14 opět velmi překvapila. Neočekávala jsem, že odpovědi budou natolik podobné. Respondenti, ať už mužského nebo ženského pohlaví, se totiž shodují, že intelekt prostituujících osob *není* (ženy 44%, muži 24%) či *spíše není* (ženy 50%, muži 60%) na nižší úrovni. Pouhá 2% žen si myslí, že intelekt prostituujících je na nižší úrovni a k *spíše ano* se přiklání 10% mužů a 4% žen. 6% z mužů nemá názor.

15. Toleroval/a bys, kdyby tvůj partner/partnerka využil/a služeb placeného sexu?

Tabulka č. 15 Tolerance využívání služeb placeného sexu u svého partnera

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	2	2	0	3	43
žena	3	5	0	15	27

Jak jsem předpokládala, výsledky v tabulce č. 15 jsou jak u mužů, tak u žen, podobné. Ženy si nebyly svými odpověďmi natolik jisté jako muži, ale obojí pohlaví se zaměřilo na záporné odpovědi. Odpověď *ano* se objevila u 4% mužů a 6% žen, *spíše ano* také u 4% mužů a 10% žen. Nejčastější byly odpovědi záporné, kdy *ne* odpovědělo 86% mužů a 54% žen, *spíše ne* 6% mužů a 30% žen. Z výzkumu je možno vydedukovat, že tolerance mužů vůči nevěře v partnerství je jednoznačně menší, proto byli jejich odpovědi jasněji vymezené.

16. Je pro tebe prostituce „ponižující“ povolání?

Tabulka č. 16 Společenský status povolání - prostituce

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	12	20	2	8	8
žena	18	20	0	12	10

Z výsledků uvedených v tabulce č. 16 vyplývají rozdílné postoje. Očekávala jsem, že studenti/studentky HTF označí převážně kladné odpovědi, ale výsledky jsou jiné. Větší procento studentů/studentek odpovědělo sice tak, že prostituci považují za ponižující povolání, *ano* zadalo 24% studentů a 36% studentek, *spíše ano* 40% studentů a 40% studentek, ale naproti tomu nemalé procento studentů/studentek je toho názoru, že prostituce ponižující povolání není. S odpovědí *ne* se ztotožnilo 16% studentů a 20% studentek, s odpovědí *spíše ne* též 16% studentů a 24% studentek. 4% studentů k tématu *nemá názor*.

17. Máš osobní zkušenost s poskytnutím placeného sexu?

Tabulka č. 17 Osobní zkušenost s poskytnutím placeného sexu

	ano	spíše ano	nemám názor	spíše ne	ne
muž	0	0	1	0	49
žena	0	0	0	0	50

Poslední otázka opět patřila k otázkám intimnějším a odpovědi byly takřka ze 100% stejné,

tzn. téměř nikdo ze studentů/studentek HTF nemá zkušenosti s poskytováním placeného sexu. 98% studentů a 100% studentek odpovědělo *ne* a pouze jeden student odpověděl jinak (2%).

8. 6 Shrnutí výsledků výzkumu

1. *Hypotéza první – zkušenosti s komerčními sexuálními službami*

První část hypotézy se potvrdila. Téměř 100% dotazovaných studentů nemá zkušenosti s využíváním placených sexuálních služeb. Dále jsem se pokusila zjistit, zda by takových služeb byli někdy za život schopni využít. Zde už výsledek tak zřetelný, jak jsem se domnívala, nebyl. Ukázalo se, že muži se přiklonili z velkého procenta ke kladným odpovědím. Hypotéza se mi tedy nepotvrdila. V poslední řadě jsem se zaměřila na to, zda by studenti a studentky HTF byli ochotni tolerovat využívání sexuálních služeb ve svém partnerském vztahu a výsledek mě též překvapil. Studentky dokonce z 16% odpověděly kladně. Co se týče studentů, jejich odpovědi byly jednoznačnější, z 92% se jednalo o odpověď *ne*. Zde se mi hypotéza potvrdila pouze z části, a to u mužského pohlaví.

K potvrzení či vyvrácení hypotéz mi sloužily dotazníkové otázky č. 1, 15, 17.

2. *Hypotéza – podvědomí o problematice komerčního sexuálního zneužívání*

Hypotéza č. 2 se mi nepotvrdila, mým předpokladem bylo, že částečný přehled studenti/ studentky HTF o zmíněné problematice mít budou, ale jejich informace o problematice komerčního sexuálního zneužívání a obchodu s lidmi jsou nedostatečné. Kolem 70% studentů i studentek je toho názoru, že k prostituci se člověk rozhoduje svobodně, ze své vlastní vůle. Co se týče pohledu společnosti na virtuální a kontaktní prostituci, zde se mi hypotéza potvrdila.

K potvrzení či vyvrácení hypotézy mi sloužila otázka č. 3, 13

3. *Hypotéza - psychosociální vývoj a problematika prostituujících osob*

Hypotéza se mi z velké části potvrdila. Odpovědi nebyly zcela jednoznačné, ale co se týče rodinného stavu, ze kterého prostituující pocházejí, zde se studenti/studentky shodli na větším počtu kladných odpovědí. V oblasti funkce partnerských vztahů se též potvrdily jejich dostatečné informace o problematice. Zde jejich odpovědi byly zhruba z 90% záporné,

domnívají se, že prostituuující nepochází ze stabilního rodinného prostředí, ani nemají stabilní partnerské vztahy. Co se týče informací o intelektu a návratu prostituuujících do běžného života, studenti mají v této oblasti velké vědomostí nedostatky, zde se mi hypotéza nepotvrdila. Z velkého procenta jsou totiž toho názoru, že intelekt prostituuujících není na nižší úrovni a návrat do běžného života je u těchto osob bez trvalejších následků.

K potvrzení či vyvrácení hypotézy sloužily otázky č. 7, 8, 12, 14.

4. Hypotéza – Orientace v sociálních službách a postoji státu k prostituci

Z výzkumu vyplývá, že většina studentů (cca 90%) považuje za správné, aby sociální služby pomáhaly klientům poskytujícím sexuální služby. Zde se mi hypotéza potvrdila. Bohužel v další části výzkumu v oblasti znalosti konkrétních sociálních služeb věnujících se práci s prostitutkami a prostitutky se mi hypotéza nepotvrdila, pouze 12% studentů zná konkrétní sociální organizace. Hypotéza týkající se postoje k regulaci prostituce se mi potvrdila, jak jsem předpokládala, většina studentů/studentek je pro regulaci prostituce a zároveň si myslí, že stát se na snížení prostituce zaslouhuje málo.

K vyhodnocení hypotézy mi posloužily otázky č. 5, 9, 10, 11.

5. Hypotéza - morální postoj a zdravotní problematika

Výsledky 5. hypotézy mě velmi překvapily, domnívala jsem se, že studenti/studentky HTF budou ve většině případů názoru, že prostituce ohrožuje mravnost obyvatelstva, ale hypotéza se mi nepotvrdila. Jejich názory jsou různé a velké procento (cca 40%) se domnívá, že tomu tak není. Další část hypotézy se mi potvrdila, cca 90% studentů/studentek by si nikdy nevzalo peníze za sex. Předposlední část hypotézy mě též překvapila, předpokládala jsem se, že prostituce bude ve větší míře považována za „ponižující“ povolání, ale není tomu tak. Výsledky jsou vyrovnané. V oblasti zdravotních rizik prostituuujících se mi závěrečná část hypotézy potvrdila, studenti/studentky nemají dostatečný přehled a jejich názor není ucelený.

K vyhodnocení sloužily otázky č. 2, 4, 6, 16.

Závěr:

Záměrem mé práce bylo hlouběji poznat pravý stav problematiky prostituce z hlediska sociálního a psychologického. Pokusila jsem se nastínit v jakých formách a s jakými přístupy prostituce jsme se setkávali v minulosti. Díky tomu si můžeme uvědomit, jak velkým fenoménem prostituce v naší společnosti už od dávných časů je a jak je nemožné, tento fenomén vymístit.

V posledních letech, zejména pak po roce 1989 dochází ke znatelnému rozmachu nabízení komerčních sexuálních služeb. Ten je zapříčiněn uvolněním režimu a svobodnějšími postoji společnosti k oblastem sexuality. Mým názorem je, že nabídka zbytečně nadměrně převyšuje poptávku. Bylo by zapotřebí zamyslet se nad tím, zda by se dalo udělat něco pro regulaci této oblasti. Mým názorem je, že dalo. Největším problémem je však nedostatečná informovanost společnosti o tom, co vše se za komerčními sexuálními službami skrývá. Z mého výzkumu i ze souhrnu všech informací, které jsem k tématu načerpala, jsem dospěla k názoru, že mizivé procento z nás má ponětí o tom, co vše se za prostitucí skrývá. Nezasvěcený člověk si neuvědomí, nemá ani možnosti tak učinit, jaké je „zákulisí“ prostituce. Ženy, muži i děti žijí v takových podmínkách nelidské důstojnosti, které si mnoho z nás neumí ani představit. Prostituce je jevem, který popírá práva člověka a jeho důstojnost. Ohrožuje lidskou sebeúctu a lidské sebehodnocení. Je potřeba zvýšit informovanost o tématu prostituce, ukázat lidem, že se nejedná o pouhé dobrovolné rozhodnutí osob, že většina z nich jsou oběťmi organizovaného obchodu – obchodu s lidmi, oběti kuplířů, oběti svých vlastních příbuzných, partnerů, kteří je k placenému sexu nutí, využívají jejich slabosti, mnohdy emocionální slabosti, jindy jsou udržovány ve svém stavu vlivem drog, vydíráním apod. Častokrát prostituujícím chybí silná vůle měnit svůj dosavadní život, proto je potřeba udělat osvětu ve společnosti, abychom se snažily těmto lidem pomoci a ne, abychom je odsuzovali.

Co se právní úpravy v ČR týče, postihuje pouze doprovodné negativní jevy prostituce, bylo by potřeba právní úpravu vylepšit o státní kontrolu prostituujících osob, která by zajistila větší odhalení organizovaného zločinu a která by též chránila obyvatele před zdravotními riziky spojenými s prostitucí. Dalším nedostatkem státu v oblasti komerčního sexuálního násilí je malá podpora sociálních služeb, které pracují s oběťmi organizovaného zločinu, s klienty/klientkami, kteří se živí prostitucí a využívají jejich služby. Dle mého názoru i takovéto organizace by při vyšší podpoře státu a společnosti, byly schopné zajistit

informovanost o problematice prostituce a z větší informovanosti společnosti by plynula zajisté aspoň částečná regulace fenoménu prostituce.

Do budoucna je důležité, aby byly vymezeny hranice mezi legální a nelegální prostitucí. Zda se takového počínání někdy dočkáme nemůže nyní nikdo z nás vědět, můžeme jen doufat.

Seznam použité literatury a zdrojů

- CHMELÍK, J., et al. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 208 s. ISBN 80-7178-739-6.
- VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 133 s. ISBN 978-80-247-2218-4.
- MITLÖHNER, M. *Erotika a paragrafy*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 1999. 131 s. ISBN 80-7169-691-9.
- GILTER, R. *Okrajové sociální kultury*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 218 s. ISBN 80-210-2728-2.
- LENDEROVÁ, M. *Chytila patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 219 s. ISBN 80-246-0379-9.
- GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Praha: Český spisovatel, a.s., 1994. 188 s. ISBN 80-202-0512-8.
- PATEMAN, C. *Sexuálna zmluva*. 1. vyd. Bratislava: Aspekt, 2000. 300 s. ISBN 80-85549-18-2.
- KAPR, J.; FISCHEROVÁ, J.; VODÁKOVÁ, A. *Sociální deviace, sociologie nemoci a medicíny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1991. 115 s. ISBN 80-901059-1-2.
- KOLENČÍK, M. *Svet nepoznanej reality. História a súčasnosť prostitúcie*, 1. vyd. Žilina: L.A.X. media, s.r.o., 2000. 215 s.. ISBN 80-968498-6-7.
- MATOUŠEK, O. et al. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.
- URBAN, L.; DUBSKÝ, J. *Sociální deviace*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 167. s. ISBN 978-80-7380-133-5.
- MACHOVÁ, J.; HAMANOVÁ, J. *Reprodukční zdraví v dospívání*. 1.vyd. Praha: H&H Vyšehradská, s.r.o., 2002. 198 s. ISBN 80-86022-94-3.

VOŇKOVÁ, J.; HUŇKOVÁ, M. et al. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vyd. Praha: proFem, 2004. 194 s. ISBN 80-239-2106-1.

HOSKOVCOVÁ, S. *Psychosociální intervence*. 2009. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2009. 184 s. ISBN 978-80-246-1626-1.

Kraus, B. et al. *Sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2007. 325 s. ISBN 978-80-7041-896-3.

WEISS, Petr.; ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální chování v ČR-situace a trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.

RINGDAL, Nils Johan. *Nejtěžší povolání světa, kapitoly z dějin prostituce*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. 424 s. ISBN 80-7239-046-5.

ProFem; ROZKOŠ BEZ RIZIKA. *Ulice- silnice- dálnice*. Praha: ProFem a Rozkoš bez rizika, 1996. 164 s.

DUBSKÝ, J.; URBAN, L. *Sociální deviace*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2005. 90 s. ISBN 80-7251-202-1.

KRUMLOVÁ, H. *Prostituce z hlediska juristického a kriminologického*. Brno, 2008. 64 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

MESAROVIČOVÁ, M. *Problematika prostituce se zaměřením na její legalizaci*. Praha, 2008. 20 s. Seminární práce. Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta.

CONNELL, Robert William. *Gender and Power*. Polity Press, 2000

Internetové zdroje

MATOUŠEK, P. *Šlapeme spolu. InSTITUTE pouliční prostituce* [online]. Praha, 2004. 130 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Dostupné z WWW: <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-53-version1-Matousek_DP04.pdf>. [cit. 2010-10-01].

ŽÁKOVÁ, M. *ICM.cz* [online]. 11. 3. 2010 [cit. 2010-09-08]. *Prostituce - charakteristika*. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika>>.

MINISTERSTVO VNITRA [online]. Červen 2008 [cit. 2010-09-28]. *Rozbor problémů souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení*. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce/verze7.html>>.

Projekt Šance [online]. [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: WWW <<http://www.sance.info>>.

Charita Česká republika, *Obchod s lidmi – novodobé otroctví* [online]. [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: WWW: <<http://www.charita.cz/artikle.asp?>>..

Ulice – Agentura sociální práce, [online]. [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: WWW: <<http://www.ulice-plzen.com/>>.

Magdala, [online]. [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: WWW: <<http://www.znojmo.caritas.cz/02nasezarizeni/magdala.php>>.

ZIMMERMANOVÁ, Cathy, et al. Ukradené úsměvy: Souhrnná zpráva o dopadech obchodu se ženami a dívkami. In *Ukradené úsměvy: Souhrnná zpráva o dopadech obchodu se ženami a dívkami* [online]. London: The London School of Hygiene & Tropical Medicine, 2006 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.strada.cz/attachments/2/2df779671842451f4528f4a2d92de443.pdf>>.

LINHARTOVÁ, Karolína. Obchodování s lidmi z pohledu mezinárodního práva a jeho implementace do českého právního řádu. *Migraceonline.cz* [online]. 2008, X, [cit. 2010-12-12]. Dostupný z WWW: <<http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2126657>>.

Zákony a právní předpisy:

ZÁKON č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, úplné znění.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Hétera (obrázek)

Příloha č. 2: Středověký dřevořez (obrázek)

Příloha č. 3: Theodora a Justinián (obrázek)

Příloha č. 4: Kurtizána (obrázek)

Příloha č. 5: Zdravotní průkaz (obrázek)

Příloha č. 6: Plakát varující proti epidemii syfilis (obrázek)

Příloha č. 7: Anketa pro studenty HTF (dotazníkový list)

Příloha č. 8: Světová charta práv prostitutek (dokument)

Přílohy:

Obrázek č. 1 Hétera

Nádoba se zobrazením řecké hétery a mladého Atěňana.

Obrázek č. 2 Středověký dřevořez

Dřevořez z období středověku., kdy je prostitutka zobrazena s klientem v lázni.

Obrázek č. 3 Theodora a Justinián

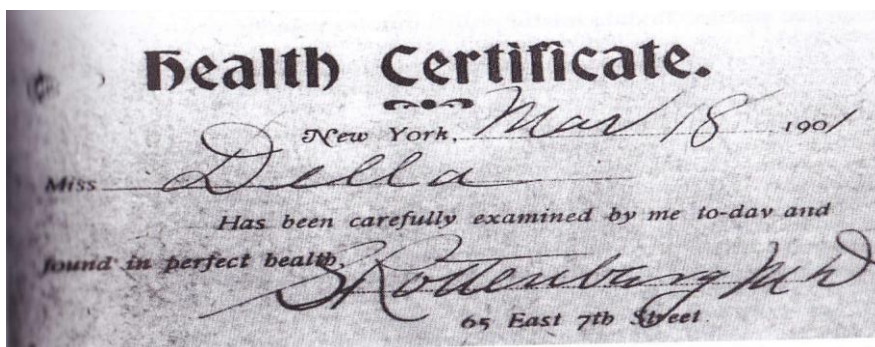
Na obraze můžeme vidět Theodoru a Justiniána.

Obrázek č. 4 Kurtizána

Na obrázku je první opravdová francouzská kurtizána Agnes Sorelová, která sloužila králi Karlu VII.

Obrázek č. 5 Zdravotní průkaz

Na obrázku je zobrazeno zdravotní osvědčení, které musely prostitutky povinně vlastnit a získat jej mohly při lékařské kontrole.

Obrázek č. 6 Plakáty varující proti epidemii syfilis

Na plakátech je zastrašující tematika, která měla varovat proti využívání komerčních sexuálních služeb z důvodu epidemie syfilis. Je z období 2. světové války.

Anketa pro studenty HTF: Komerční sexuální zneužívání

- muž
- žena

*Prosím o odpovědi: **ANO**, **spíš ANO**, **nemám názor**, **spíše NE**, **NE***

1. Domníváš se, že bys někdy za život byl schopen využít služeb placeného sexu?
2. Myslíš si, že prostitutky/prostitutky ohrožují mravnost obyvatelstva?
3. Myslíš si, že prostitutky/prostituti si svojí práci vybírají dobrovolně nebo jsou oběťmi obchodování s lidmi?
4. Vzala/vzal by sis někdy peníze za sex?
5. Myslíš si, že prostituce by se měla regulovat (snížení počtu veřejných domů, daněmi)?
6. Jsou prostitutky skupinou, která nejvíce šíří virus HIV/AIDS, syfilitidu?
7. Myslíš si, že tyto dívky/chlapci pochází ze stabilního rodinného prostředí?
8. Myslíš si, že tyto dívky/chlapci mají stabilní partnerské vztahy?
9. Myslíš si, že je správné, že sociální služby poskytují pomoc klientkám/klientům provozující komerční sex?
10. Znáš některé konkrétní NNO (neziskové organizace), které se jim věnují?
11. Myslíš si, že stát dělá něco pro snížení prostituce?
12. Může se žena prostitutka/oběť vrátit do života běžné populace a žít normální život, aniž by to na ní neoponechalo nějaké následky?
13. Myslíš si, že virtuální prostituce je tolerovanější než kontaktní prostituce?
14. Myslíš si, že jsou prostituuující dívky/chlapci intelektuálně na nižší úrovni?
15. Tolerovala bys, kdyby tvůj partner/partnerka využil/a služeb placeného sexu?
16. Je pro tebe prostituce „ponižující“ povolání?
17. Máš osobní zkušenost s poskytnutím placeného sexu?

☺ *děkuji*

SVĚTOVÁ CHARTA PRÁV

PROSTITUTEK

Zákony

Odkriminalizovat všechny aspekty dospělé prostituce, která je výsledkem individuálního rozhodnutí. Odkriminalizovat prostituci a nezúčastněně ji regulovat (třetí, nezávislou stranou, podle standardního zákona o obchodu). V této souvislosti je třeba poznamenat, že existující standardní zákon o obchodu dovoluje zneužívání prostituce. Tudíž zde musí být speciální klauzule, zabráňující zneužívání a stigmaci prostitutek (zaměstnávání sebe sama a ostatních).

Podpořit kriminální zákony proti podvodu, omezování svobody, násilí, sexuální zneužívání dětí, dětské práci, znásilnění, rasismu a to kdekoliv, nezávisle na tom, jestli je to spojeno s prostitucí.

Odstranit zákony, které mohou být interpretovány tak, že popírají svobodu sdružování a cestování prostitutek jak v rámci vlastní země, tak i za hranice. Prostitutky mají právo na soukromý život.

Lidská práva

Zajistit prostitutkám všechna lidská práva, včetně svobody projevu, cestování, imigrace, práce, sňatku, mateřství a práva na podporu v nezaměstnanosti, zdravotní pojištění a bydlení. Propůjčení azylu každému, komu byla upřena práva na základě "kriminálního statutu", ať už se jedná o prostituci, nebo homosexualitu.

Pracovní zákon

Neměl by existovat žádný zákon, zahrnující systematické zónování prostituce. Prostitutky by měly mít svobodu, aby si samy mohly vybrat místo pro práci a bydlení. Základní je, že prostitutky mohou poskytovat své služby za podmínek, které si samy vytvořily, a ne za podmínek, které byly vytvořeny někým jiným. Měla by existovat komise, která by zajišťovala ochranu práv prostitutek a které by prostitutky mohly adresovat své stížnosti. Tato komise by měla být složena z prostitutek, ostatních profesionálů a příznivců. Neměl by existovat zákon, který diskriminuje prostitutky, jež se sdružují a pracují kolektivně z důvodu, aby dosáhly větší svobody.

Zdraví

Všichni muži i ženy by měli být vychováváni k tomu, aby si nechali provádět pravidelné vyšetření sexuálně přenosných chorob. Povinné lékařské prohlídky prostitutek nelze akceptovat, dokud nebudou povinné pro všechny sexuálně aktivní obyvatele.

Služby

Měly by být založeny zaměstnanecké, poradenské, právní a ubytovací služby pro prevenci dětské prostituce a blaho dětí, jejichž životní šance by měly být podporovány.

Daně

Z prostituce ani z obchodu kolem prostituce by neměly být vybírány žádné speciální daně. Prostitutky by měly platit stejné pravidelné daně jako ostatní nezávislí podnikatelé a zaměstnanci a měly by mít stejné výhody.

Veřejné mínění

Podporovat takové výchovné programy, které by změnily sociální postoje stigmatizující a diskriminující prostitutky i exprostitutky kterékoliv rasy, pohlaví a národnosti.

Připravovat výchovné programy, vysvětlující, že rozhodující úlohu v jevu prostituce hraje zákazník. Především zákazník by měl být morálně odsuzován a obžalován.

Organizace

Jsme solidární se všemi pracovníky v oblasti sexuálního podnikání.

Organizace prostitutek a exprostitutek by z důvodů uvedených v Chartě měly být podporovány.

(Amsterdam, únor 1985)